

O'QITUVCHI UCHUN

MATEMATIKA ATROFIMIZDA

5-sinflar uchun topshiriqlar to'plamiga
o'qituvchi uchun uslubiy qo'llanma

A.KUDRATOVA, H.FUZAILOVA, D.SAIDOVA, M.TUGULOVA

MATEMATIKA ATROFIMIZDA

5-sinf topshiriqlar to'plamiga
o'qituvchi uchun uslubiy qo'llanma

UO'K
KBK
Q

Matematika atrofimizda (5-sinf topshiriqlar to'plamiga o'qituvchi uchun uslubiy qo'llanma)..

Mualliflar:

A.Kudratova, H.Fuzailova, D.Saidova, M.Tugulova

Taqrizchilar:

Berdiyeva O. – Surxondaryo VXTXQTMOHM “Aniq va tabiiy fanlar metodikasi” kafedrası mudiri ped.fan. nomzodi, dotsent.

Gafarova F.J. – “O'zbekiston xalq o'qituvchisi” unvonini olgan Samarqand shahar 6- umumiy o'rta ta'lim maktabi oliy toifali matematika fani o'qituvchisi.

2021-yil 29-iyunda o'tkazilgan Ilmiy-metodik kengashining navbatdagi 3-son yig'ilish qarori bilan tasdiqlangan.

ISBN

© A.Kudratova, H.Fuzailova, D.Saidova, M.Tugulova

Hurmatli hamkasb!

Qo'lingizdagi ushbu kitob - "Matematika atrofimizda" 5-sinflar uchun topshiriqlar to'plamiga ishlab chiqilgan o'qituvchi uchun uslubiy qo'llanma. Uslubiy qo'llanmada to'plamda berilgan topshiriq (vaziyat)larni matematikaning qaysi mazmun sohasiga tegishli ekanligi, o'quvchilardan talab etilayotgan aqliy faoliyat darajasi, kontekst hamda topshiriqlarni bajarish bo'yicha tavsiyalar keltirildi. Topshiriqlarni yechish usullarini chegaralamaslik uchun faqat javoblari berildi.

Ustoz, shuni aytmoqchimizki, insonning ijodkorligini, dunyoni anglash tafakkurini qolipga solib bo'lmaydi. Biz taklif qilgan vaziyatlar hayotimizning kichik bo'laklari, siz ularni boyitishingiz asosida o'quvchilaringizda XXI asrda kerak bo'ladigan ko'nikmalarni matematika yordamida rivojlantirishingiz mumkin.

Hurmat bilan mualliflar!

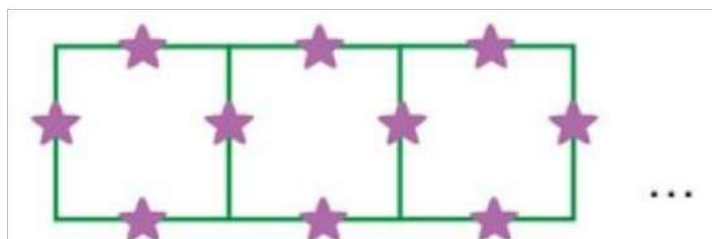
OBODONLASHTIRISH

Shahrimizni ko'rkamlashtirish va sayyohlarga yaxshi kayfiyat ulashish maqsadida aeroport yo'lida obodonlashtirish ishlari amalga oshirilmoqda.

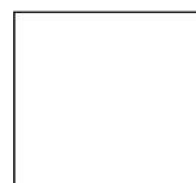

1-SAVOL

Atrofni toza havo bilan ta'minlash va unga ko'rkamlik bag'ishlash uchun aeroport yo'liga quyidagi tartibda archalar ekildi.

1 m

1 m

Necha metrlik masofada 142 ta archa ekildi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Chizmadagi 1-kvadratdagi archalar soni, 2-kvadratdagi archalar soni, 3- kvadratdagi archalar sonini hisoblash hamda shu ketma-ketlikdan foydalanib umumiy archalar sonini aniqlash.

2-SAVOL

Hisoblab ko'ring-chi, 1,5 km masofaga qancha archa ekilishi kerak?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

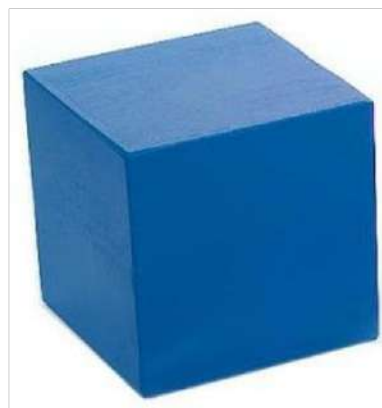
Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: O'lchov birliklariga hamda archalar ekilish tartibiga e'tibor berish.

KUBIKLAR

Maktabgacha ta'lim muassasasiga yog'ochdan qilingan katta, bo'yalgan kub olib kelishdi. Azimjonning dadasi duradgor, u kubni 64 ta teng bo'lgan kichik kubiklarga arralab ajratdi.

1-SAVOL

Tarbiyachi opalar kubiklarning chiroyli bo'lishi uchun bo'yalmagan tomonlarini ranglamoqchi bo'lishdi. Agar katta kubning bir tomoniga 100 g bo'yoq ketgan bo'lsa, kubiklarning bo'yalmagan tomonlarini bo'yash uchun qancha bo'yoq olish kerak?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Katta kubning 64 ta teng bo'lgan kichik kubiklarga ajratish qonuniyatini aniqlash. Kichik kubikchalarning bo'yalgan va bo'yalmagan yoqlarining sonini aniqlash.

2-SAVOL

Bo'yoqning 1 kilogrammi 300 ming so'm tursa, mudira o'zidagi 565 ming so'mga bo'yoq ololadimi? Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: 1-savol yechimidan foydalanish.

KO'P QAVATLI UYLAR

Xadicha yangi qurilgan ko'p qavatli uylarning birida turadi. Uylar 5 ta podyezddan iborat bo'lib, barcha qavatlar 4 xonadonli qilib qurilgan.

1-SAVOL

Agar Xadicha 2-ko'p qavatli uyning 2-podyezdi, oxirgi 5-qavatning chap qanotidagi birinchi xonadonda yashasa, ushbu xonadonning raqami necha bo'lishi mumkin?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: O'quvchida ko'p qavatli uylar haqida tasavvurni shakllantirish. 1-raqamli xonadonning chapdan yoki o'ngdan boshlab raqamlanishini hisobga olish.

2-SAVOL

Xadichalar turgan mikrorayonda 12 ta ko'p qavatli uy qurilgan bo'lsa, nechta oila uy bilan ta'minlangan?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Bitta ko'p qavatli uydagi xonadonlar sonini aniqlash.

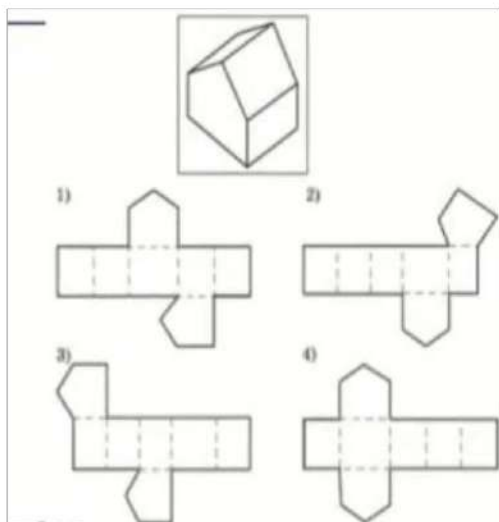
QURILISH MOLLARI DO'KONI

Qurilish mollari do'koni egasi taxtalarni saqlash uchun tunukadan ombor qurishni rejalashtirdi.

1-SAVOL

Ombor qurish uchun qattiq qog'ozdan uning maketi yasaldi. Quyidagi maket yoyilmalaridan omborga tegishlisini toping va jadvalda belgilang.

Maket yoyilmasi	Javob
1	Ha / Yo'q
2	Ha / Yo'q
3	Ha / Yo'q
4	Ha / Yo'q

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya:

*Namunalardagi maket yoyilmalaridan ombor yasashsin;
Nima uchun aynan shu yoyilmani tanlaganlarini asoslab berishsin.*

KARTOSHKADA DALASI

Sanjarning oilasi kartoshka yetishtirish bilan shug'ullanadi. Ular fermer xo'jalikning 1 ha yerida uzunligi 20 m bo'lgan jo'yaklarga kartoshka ekishdi.

1-SAVOL

Agar kartoshka ekish qoidasiga asosan jo'yaklar orasidagi masofa 70 cm, urug'lar orasidagi masofa 25 cm qilib ekilsa, qancha urug'lik olish kerak? 1 kg da taxminan 40-45 ta kartoshka bor.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Jo'yaklar va bitta jo'yakka ketadigan kartoshkalar sonini aniqlash.

2-SAVOL

Kartoshkaning zararkunandasi – kolorad qo'ng'izining bitta lichinkasi mavsum davomida 6,2 g, katta qo'ng'izi esa 4 baravar ko'p kartoshka bargini yeydi. Keling kolorad qung'izining yetkazadigan zararini hisoblab ko'aylik. Katta

qung'izning 25 tasi bir mavsumda nechta kartoshka tupini iste'mol qiladi (2 tup kartoshka 1 kg ga to'g'ri keladi)?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

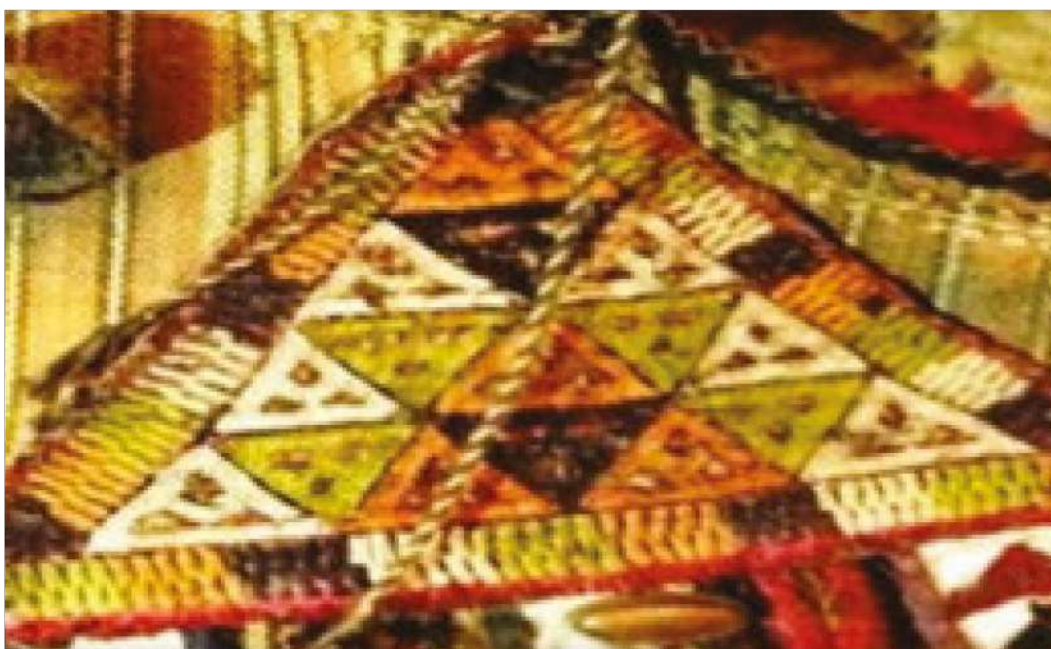
Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Nimani topish kerakligini aniqlashtirish lozim(o'qish savodxonligi).

GILAMDAGI NAQSH

Yurtimiz hunarmandlar zaminidir. Har bir hunarmandning yaratgan mahsuloti bu san'at asari. Malohatga me'ros bo'lib qolgan buvisi to'qigan gilam o'zining naqshlari bilan hammaning e'tiborini tortadi.

Malohat har safar gilamga qarar ekan, undagi tasvirlangan naqshning qonuniyatini aniqlashga harakat qiladi.

1-SAVOL

Agar gilamdagi naqshga yana bir qator qo'shilsa, uchburchaklar soni qanday o'zgaradi? Kichik tadqiqot o'tkazib, qonuniyatni aniqlashga harakat qiling.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Gilamdagi naqshning modelni tasvirlash, qonuniyatni aniqlash. O'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmasi rivojlanishiga e'tibor qaratish.

XARID

Dilfuza opa o'g'illari Abror, Asror, Asilbeklarning o'quv yilini a'lo baholarga yakunlaganlaridan xursand bo'lib, farzandlarini mukofotlash maqsadida do'kondan ular xohlagan turdagi poyafzallarni xarid qilish istagida bozorga chiqdi. U do'konda quyidagi vaziyatga duch keldi:

Turi	Mavjud bo'lgan o'lchamlari	Qanday rangdagi turlari bor?	Narxi
A poyafzal	28-43	Oq	90000 so'm
B poyafzal	32-41	Qizil va qora	70000 so'm

C poyafzal	30-44	Qora	120000 so'm
D poyafzal	34-43	Qizil, jigarrang, ko'k	110000 so'm
E poyafzal	28-38	Ko'k, oq, jigarrang	85000 so'm

Abror 31 o'lchamli poyafzal kiyadi, lekin u qizil va jigarrangdagi poyafzalni yoqtirmaydi, Asror 37-o'lchamli poyafzal kiyadi, lekin u qizil va qora rangdagi poyafzalni yoqtirmaydi, Asilbek 42-o'lchamdagi poyafzal kiyadi, lekin u oq va qizil rangdagi poyafzallarni yoqtirmaydi.

1-SAVOL

Dilfuza opa 310000 so'm puldan yo'lkiraga 15000 so'm sarflanishini hisobga olgan holda, 3 ta o'g'liga qanday turdagi poyafzallar xarid qilishi mumkin? Xaridni eng arzon narxda hisoblang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Jadval bilan ishlash hamda taqqoslash ko'nikmasini rivojlantirish.

2-SAVOL

Dilfuza opa qolgan puliga 1 kg 7000 so‘m bo‘lgan shakardan necha kg xarid qila oladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo‘llash

Tavsiya: O‘quvchida moliyaviy savodxonlikni shakllantirish va pulni iqtisod qilishga o‘rgatish.

SAYOHAT

O‘qituvchi tarixiy joylarni ziyorat qilmoqchi bo‘lgan o‘quvchilarni yakshanba kuni soat 8.00 dan kechikmasdan maktab hovlisiga yig‘ilishlarini tayinladi.

Quyidagi mulohazalardan qaysi biri to‘g‘ri:

- a) 8.00 dan kechikmasdan kelgan barcha o‘quvchilar ziyoratga borishadi.
- b) Ziyoratga borganlar 9.00 da maktab hovlisiga yig‘ilishgan edilar.
- c) 8.00 dan keyin kelgan o‘quvchilarning hech biri ziyoratga borolmadi.
- d) Ziyoratga borishni istaganlar 8.00 da maktab hovlisiga yig‘ilishdi.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: O'quvchilarga o'zaro mulohaza yuritishni o'rgatish.

TOG' ARCHASI

O'simliklar turiga va o'sish sharoitiga qarab har xil tezlikda o'sadi. Masalan, tog'larda keng tarqalgan archa juda sekin o'sadi. Besh yoshli archaning bo'yi 10-15 cm ga yetadi (5-sinf botanika kitobidan).

1-SAVOL

Nurobod tog' yonbag'irlarining ekologik holatini saqlab qolish uchun archalar ekildi.

Ayting-chi, ekilgan archalarning bo'yi necha yilda 1 m dan oshadi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

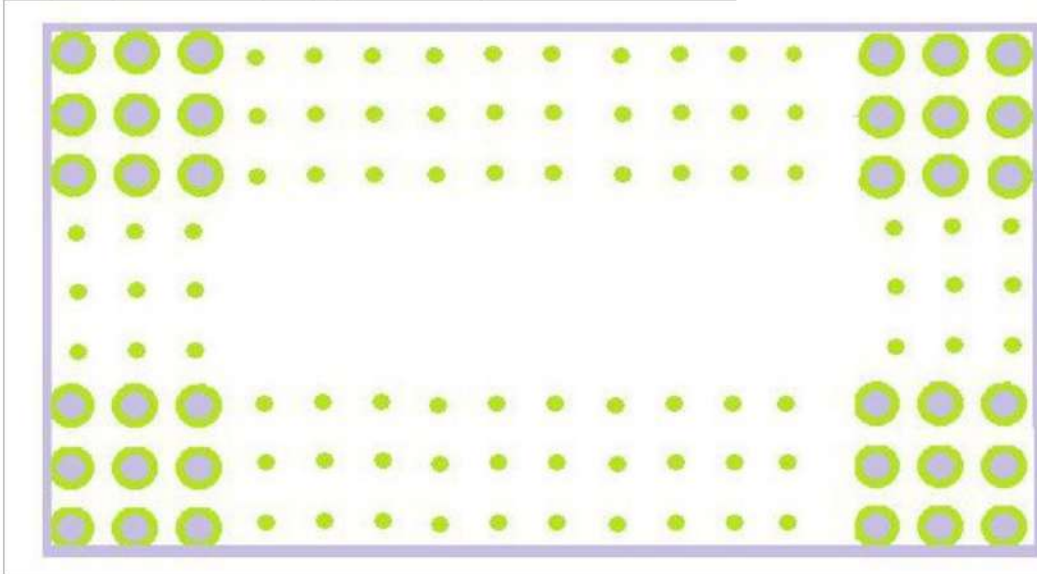
Tavsiya: Vaziyatda berilgan ma'lumotni o'quvchilar bilan muhokama qilish (biologiya o'qituvchisini taklif qilish).

UZUMZOR BOG'I

Ahmad otaning uzumzor bog'i bor. Bog' to'g'ri to'rtburchak shaklida ekilgan. Bo'yiga birinchi tup uzum va oxirgi tup uzum oralig'i 400 m, eniga birinchi va oxirgi tup uzum oralig'i 640 m ni tashkil qiladi. Har bir tup uzum oralig'i esa 2 m qilib ekilgan.

Ahmad ota har bir tup uzum yoniga bir yarim metrlik

1-SAVOL

Ahmad otaga shunday temir ustunlardan nechta kerak?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ustunlar va ular orasidagi masofalar soni munosabatini aniqlash.

2-SAVOL

Bozorda 1 m ustunning narxi 22000 so'm bo'lsa, bog'ga ustunlarni o'rnatish uchun necha so'm pul kerak bo'ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: 1-savol yechimidan foydalanib, xaridni amalga oshirish.

MAYATNIKLI SOAT

Mayatnikli soat 1647-yilda gollandiyalik olim Gyugens tomonidan ixtiro qilindi. Shu asosda mayatnik tebranishining matematik nazariyasini ishlab chiqdi. Gyugensning bu ixtirosi astronomiyaga joriy etildi. Mayatnikli soatlarning eng qiziqarli

tomoni shundaki, ular har 1 soatda vaqt nechani ko'rsatsa, shuncha marta bong uradi. Bugungi kunda "Rifler", "Short", "Etalon" nomli mayatnikli soatlar eng ko'p tarqalgan.

Azimjonning uyida ham bobosidan esdalik bo'lib qolgan mayatnikli soat bor.

1-SAVOL

Azimjon mayatnik soatining ishlash mexanizmini kuzatish maqsadida bong urishlar sonini sanadi. U o'z kuzatishlarini maktabdan uyga qaytgandan so'ng soat 12:45 da boshladi. Kechki uyquga ketishdan oldin soat 9:30 da kuzatishlarning sarhisobini qildi va mayatnik shu vaqt oralig'ida necha marta bong urganini sanadi.

Azimjon qanday natijaga ega bo'ldi?

a) 9 ta; b) 21ta; c) 45 ta; d) 8 ta.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: O'quvchilar bilan mayatnikli soatni ishlashi ustida kuzatuvlar olib borish va natijalarni qayd qilishga o'rgatish.

2-SAVOL

Agar siz ham Azimjon bilan soatning mayatnigi soniyada bir marta tebranishini kuzatsangiz, u 1 soatda necha marta tebrangan bo'ladi? Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: O'quvchilar bilan mayatnikli soatni ishlashi ustida kuzatuvlar olib borish va natijalarni qayd qilishga o'rgatish.

TILLARNI O'RGANISH KURSI

Sinfdosh qizlar Aziza, Munisa, Komila til o'rganish maqsadida "Grand Ta'lim" markaziga borishadi. Munisa ingliz tili kursiga ikki kunda bir marta, Aziza arab tili kursiga haftasiga bir marta, Komila esa koreys tili kursiga uch kunda bir marta borishadi.

1-SAVOL

Agar qizlar o'quv markazida dushanba 1-fevral kuni uchrashishgan bo'lsa, keyingi safar haftaning qaysi kunida uchrashishadi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Noaniqliklar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Fevral oyining 28 kun ekanligini hisobga olib, uchrashuvlar jadvalini tuzish.

2-SAVOL

Qizlar "Grand Ta'lim" markazida fevral oyida necha marta bir-birlari bilan ko'rishishadi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Uchrashuvlar jadvalidan foydalanish.

3-SAVOL

"Grand ta'lim" markazi kurslari to'lovi

O'rganilayotgan til	Kurs to'lovi
Ingliz tili	150000 so'm
Arab tili	100000 so'm
Koreys tili	250000 so'm

Qizlardan qaysi biri eng kam to'lov summasini to'laydi?
Nima uchun shunday deb hisoblaysiz?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: To'lov summasining darsga borishlar soniga nisbatini aniqlash. Natijalarini muhokama qilish.

HAMSHIRA XIZMATI

Shifokor bemorga 7 kun davomida 30 daqiqa oralig'i bilan
3 ta inyeksiya olishni belgiladi.

1-SAVOL

Hamshira muolajani soat 8:30 da boshlasa, bemor soat
nechida inyeksiyalarni to'liq olib bo'ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Kasbiy

Aqliy faoliyat turlari: Qo'llash

Tavsiya: Vaqt o'lchov birligi bilan ishlash, miqdorlarni taqsimlashni o'rganish.

2-SAVOL

Muolaja davomida bemor jami nechta inyeksiya oladi?
Javobingini asoslab bering.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Kasbiy

Aqliy faoliyat turlari: Qo'llash

Tavsiya: Vaqt o'lchov birligi bilan ishlash, miqdorlarni taqsimlashni o'rganish.

IFTORLIK VAQTI

Ramazon oyi 2021-yilda 13-apreldan boshlandi. Xijriy-qamariy taqvim O'zbekiston musulmonlari idorasi tavsiyasiga bilan Toshkent vaqtiga ko'ra taqdim etiladi. Bilamizki, Toshkentdan oldin Andijon, Namangan, Farg'ona viloyatlari iftorlikni boshlaydilar. Qolgan barcha viloyatlarda iftorlik vaqtlari Toshkentdan uzoqligiga ko'ra daqiqalarga farqlanadi.

	Daqiqalarda farqi		
Toshkentdan oldin	Andijon -10	Namangan -8	Farg'ona -7
Toshkentdan keyin	Samarqand-9	Buxoro-20	Xorazm-35

Iftorlik 13-aprel seshanba kuni Toshkent vaqti bilan 19:03 da belgilandi. Shu asosida jadvalni to'ldiring.

Viloyat	Iftorlik vaqti
Andijon	
Namangan	
Samarqand	
Buxoro	
Xorazm	
Farg'ona	

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ma'lumotlar va jadvallar bilan ishlash. O'quvchilar e'tiborini viloyatlar aro vaqt tafovutlariga qaratish.

TADQIQOT

Sizning tengdoshingiz Obidjon botanika kitobida qiziq bir ma'lumot o'qidi. Olimlarning aniqlashicha, bir tup makkajo'xori bug'latgan suv yoz davomida 200 litrga to'g'ri keladi.

1-SAVOL

To'g'ri to'rtbur-chak shaklidagi 1 ar maydonga urug'lik uchun makkajo'xori ekildi.

Agar jo'yaklari orasi 50 cm, makkajo'xori orasi 20 cm qilib ekilgan bo'lsa, shu maydondagi makkajo'xori yoz davomida qancha suv bug'latgan?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Yuzasi 1 ar bo'lgan turli shakldagi maydonlarga ekiladigan makkajo'xori sonini aniqlash.

2-SAVOL

Makkajo'xori o'zida ko'pgina oqsillarni saqlovchi to'yimli mahsulot bo'lib, u ovqat bilan organizmga kiruvchi yog'larning organizmda singishiga yo'l qo'ymaydi. Shu sabab ham ozmoqchi bo'lgan insonlarga makkajo'xori iste'mol qilish tavsiya qilinadi.

Makkajo'xorini qanday usulda pishirishingizga qarab, uning kaloriya miqdori o'zgaradi:

100 g qaynatilgan makkajo'xorining ozuqaviy qiymati 123 kkal;

100 g qovurilgan makkajo'xorining qiymati 441 kkal;

100 g konservalangan makkajo'xorining ozuqaviy qiymati 119 kkal;

100 g popcornning ozuqaviy qiymati esa 325 kkalni tashkil qiladi.

Sog'lom odam bir kunda 200 g makkajo'xoridan iste'mol qilsa, bunda barcha kerakli vitamin va minerallarga ega bo'ladi. Undan ko'p iste'mol qilinsa, oshqozonga ziyon yetkazishi mumkin.

Ozuqaviy qiymati 500-750 kkal ga teng bo'lgan makkajo'xorining barcha mumkin bo'lgan tanlashlar sonini aniqlang. Fikringizni asoslang.

	Qaynatilgan makka-jo'xori	Qovurilgan makka-jo'xori	Konserva-langan makka-jo'xori	Popcorn
Qaynatilgan makkajo'xori				
Qovurilgan makkajo'xori				
Konserva-langan makkajo'xori				
Popcorn				

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: O'quvchilarda axborot bilan ishlash, tanlashlarni amalga oshirish (biologiya o'qituvchisini taklif qilish).

BIR KUNLIK YO'L HARAKATI

Anvar va Obid 5-sinfda o'qiydilar. Ular uylaridan chiqib to'g'ri chiziq bo'ylab harakatlanib maktabga borishadi. Uylari orasidagi masofa 450 m.

1-HOL. Anvarning tezligi daqiqaga 80 m, Obidni tezligi esa Anvarnikidan 10 m/min kam.

1-SAVOL

Uylaridan bir vaqtda chiqqanlarida 3 daqiqadan so'ng ular oralig'idagi masofa qancha bo'ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

2-SAVOL

Necha daqiqadan keyin Anvar Obidning uyi oldiga yetib oladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

2-HOL. Obidning uyidan maktabgacha bo'lgan masofa 350 m.

1-SAVOL

Har bir bola maktabga borish uchun qancha vaqt sarflaydi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

2-SAVOL

Obid va Anvar maktabga borib kelish uchun 1 haftada qancha masofa bosib o'tadi? Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

YUK MASHINALARI

“Zafar” fermer xo'jaligida yetishtirilgan sabzavotlarni eksportga jo'natish uchun yuk mashinasi Samarqanddan Toshkentga yo'l oldi.

Yuk mashinasi 300 km uzoqlikda joylashgan eksport qilish maydoniga 60 km/h tezlik bilan yo'lga chiqdi.

Quyidagi mulohazalarning to'g'risini belgilang.

Mulohaza	Ha	Yo'q
Yuk mashinasi 2 soatda 100 km masofani bosib o'tadi		
Yuk mashinasi Toshkentga 5 soatda yetib boradi		
Yuk mashinasi Toshkentga 4 soatda yetib borishi uchun 65 km/h tezlik bilan yurishi kerak		
Yuk mashinasi Toshkentga borib kelish uchun 9 soatdan kam vaqt sarflaydi		

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

MASOFA

Sizga taqdim qilingan jadvalda Toshkent shahridan Respublikamizning yirik shaharlarigacha va shaharlararo oraliq masofalar keltirilgan

№	Shaharlar	TOShKYeNTsh	Andijon	Buxoro	Jizzax	Qarshi	Navoiy	Namangan	Samarqand	Guliston	Termiz	Farg'ona	Urganch	Nukus	Qo'qon
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	TOShKYeNTsh.		363	550	203	435	468	272	308	121	709	365	1027	1156	270
2	Andijon	363		933	586	818	851	63	691	504	1092	85	1410	1539	120
3	Buxoro	550	933		400	180	110	878	290	476	450	968	477	570	820
4	Jizzax	203	586	400		242	310	495	90	120	491	588	830	760	473
5	Qarshi	435	818	180	242		290	737	152	352	202	830	630	740	711
6	Navoiy	468	851	110	310	290		772	180	358	500	853	560	670	738
7	Namangan	272	63	878	495	737	772		612	412	1001	90	1319	1448	105
8	Samarqand	308	691	290	90	152	180	612		210	401	693	850	850	571
9	Guliston	121	504	476	120	352	358	412	210		891	495	917	1046	391
10	Termiz	709	1092	450	491	202	500	1001	401	891		1094	900	1010	972
11	Farg'ona	365	85	968	588	830	853	90	693	495	1094		1412	1539	95
12	Urganch	1027	1410	477	830	630	560	1319	850	917	900	1412		220	1297
13	Nukus	1156	1539	570	760	740	670	1448	850	1046	1010	1539	220		1426
14	Qo'qon	270	120	820	473	711	738	105	571	391	972	95	1297	1426	

1. Termizdan Gulistongacha bo'lgan masofani aniqlang.

2. Farg'onadan Qarshigacha bo'lgan masofa Namangandan Andijongacha bo'lgan masofadan qancha ortiq?

3. Tezligi soatiga 70 km bo'lgan avtobus yo'lovchilarni Samarqanddan Gulistongacha necha soatda yetkazadi?

4. Sayohatga chiqqan turistlar Buxorodan Urganchga borish va kelish uchun qancha masofani bosib o'tishadi?

5. Jizzaxdan Buxoroga yengil avtomashina 5 soatda yetib borishi uchun qanday tezlik bilan yurishi kerak?

6. Jadvaldan eng katta oraliq masofaga ega bo'lgan viloyatlar nomini aniqlang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar, jadvallar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

HARAKAT

Anvar va Botir o'z shaxsiy avtomobillarida yo'lga chiqishdi. Anvar Termizdan Urganchga, Botir esa Termizdan Navoiy yo'nalishida yo'lga chiqishdi. (Yuqoridagi jadvalda berilgan ma'lumotlaridan foydalaning).

1-SAVOL

Anvar 60 km/h tezlik bilan, Botir esa Anvardan 10 km/h kam tezlik bilan yursa, ularning har birining manzillarga yetib borish vaqtini toping.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlik tushunchalarini o'zaro bog'lay olish (birliklarga e'tibor berish).

2-SAVOL

Agar Anvar Termizdan Navoiygacha bormoqchi bo'lsa, manzilga yetish uchun unga 5 soat vaqt yetadimi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlik tushunchalarini o'zaro bog'lay olish (birliklarga e'tibor berish).

3-SAVOL

Anvar va Botir o'z manzillariga yetib olish uchun 20 soatdan kam vaqt sarflaydi. Mulohaza to'g'rimi?

Ha	
Yo'q	

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

4-SAVOL

Botir Termizdan Navoiygacha bo'lgan masofani 8 soatda bosib o'tishi uchun qanday tezlikda avtomobilini haydash kerak?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlik tushunchalarini o'zaro bog'lay olish (birliklarga e'tibor berish).

BUXORO, JIZZAX, GULISTON

1-SAVOL

Shaharlar orasidagi masofani kilometrlarda ifodalang.

Joy nomi	Kilometr
Buxorodan Jizzaxgacha	
Jizzaxdan Gulistongacha	
Gulistondan Buxorogacha	

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

2-SAVOL

Yuqoridagi ma'lumotlar asosida quyidagi jadvalni to'ldiring.

	Buxorodan Jizzaxgacha	Gulistondan Jizzaxgacha	?	Buxorodan Gulistongacha
Tezlik	80 km/h	?	100 km/h	?
Vaqt	?	2 soat	240 minut	4 soat

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Masofa, vaqt, tezlikka doir formulalar, jadvallar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish (birliklarga e'tibor berish).

O'TLOQDAGI BUZOQ

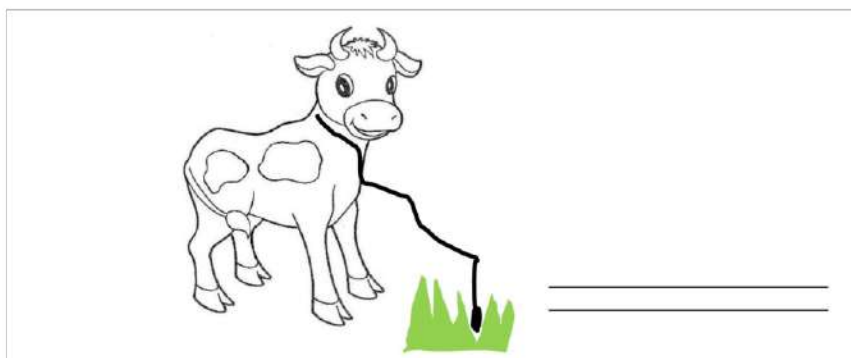
Azimjon yozgi ta'tilda Cho'nqaymish tog'lari yonbag'irlarida yashaydigan bobosinikiga mehmonga keldi. Har kuni ertalab akalariga qo'shilib yaylovga mollarni boqqani boradi. U bobosi bergan buzoqni o'tloqqa olib borib bog'ladi.

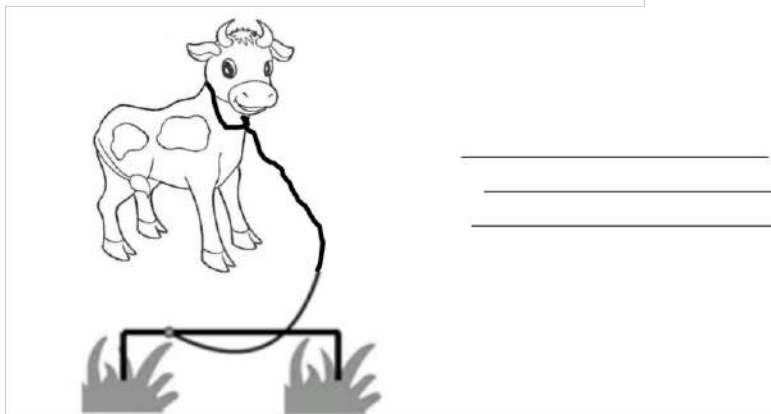
1-SAVOL

Buzoq bog'langan joyida qanday shakldagi maydonda o'tlay oladi?

1- vaziyat.

2-vaziyat

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Shartga ko'ra modelini chizish.

2-SAVOL

Buzoq qozig'i qoqilgan joydan 3 m uzoqlikda o'tlay oladi. , O'lchamlari 6x9 m bo'lgan to'g'ri to'rtburchak shaklidagi O'tloqdagi o'tni to'liq yeyishi uchun Ahmadbek kamida necha marta buzoqning joyini o'zgartirishi kerak bo'ladi? Nima uchun shu xulosaga keldingiz? Javobingizni tasvirlab bering.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Shartga ko'ra modelini chizish.

TEXNIKA DO'KONIDAGI XARID

Akmal dadasi bilan 20 yoshga to'lgan akasining tug'ilgan kuniga telefon, g'ilof, 64 Gg li fleshka, quloqchin olish uchun texnika do'koniga borishdi.

Sotuvchi tomonidan taqdim qilingan jadval asosida xarid narxini aniqlang.

Mahsulot	Telefon	G'ilof	64 Gg fleshka	Quloqchin
Telefon		1250000 so'm		
G'ilof				65000 so'm
64 Gg li fleshka	1245000 so'm			
Quloqchin			60000 so'm	

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Xarid narxini aniqlash talabiga ko'ra umumiy summa ikkiga bo'linadi.

TANGALAR

Zumrad o'zining 4 yoshida tangalar yig'ishga qiziqadi.

Oila a'zolarining barchasi unga bu borada bajonidil yordam berishadi. Xalqaro xotin-qizlar bayrami 8-martga oyisiga sovg'a olish uchun akasi Zumradni ham tangalarini qo'shishga ko'ndirdi.

1-SAVOL

Qutini ochib pullarni sanaganlarida, 100 so'mliklar 200 so'mliklarga nisbatan 2 marta kam, 500 so'mliklar esa 200 so'mlik va 100 so'mliklarning soniga teng edi. 500 so'mlik tangalarning umumiy qiymati 9000 so'm bo'lsa, Zumrad oyisining sovg'asiga qancha pul qo'shdi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: O'quvchilar bilan tangalar ustida amaliy hisob ishlarini bajarish.

2-SAVOL

Hisoblab ko'ring Zumrad jami nechta tanga yig'gan?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: O'quvchilar bilan tangalar ustida amaliy hisob ishlarini bajarish.

SO'RILAR

Sharqona choyxonalar ko'rki bo'lmish so'rilarni Andijonliklar so'ri, Samarqandliklar karavot, Buxoroliklar chorpoya, Toshkentliklar tapchan, Navoiyliklar chortuya, Xorazmliklar esa supa deb atashadi.

Asadbekning otasini duradgorlik kasbiga mehri boshqacha. U darsdan bo'sh vaqtlarida otasiga yordam beradi.

Choyxonaga 8 ta so'ri tayyorlash uchun buyurtma olishganligi sababli shu haftada ishlari ko'p.

1-SAVOL

Buyurtma berilgan so‘rining o‘lchamlari 2,5 m x 2 m bo‘lib, har 1 m ga 8 ta qubbacha o‘rnatiladi. Bu buyurtmaga nechta qubbacha kerak bo‘ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo‘llash

Tavsiya: Modelini ishlab chiqish (mutaxassisni taklif qilish).

2-SAVOL

So‘rilar orasida 1m li yo‘laklar qoldirib bir qator qilib terganda choyxonaning qanday maydoni band bo‘ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo‘llash

Tavsiya: Modelini ishlab chiqish.

ARAB XURMOSI (FINIKI)

Arab xurmosi mineral va vitaminlarga judayam boy. Uning tarkibida mavjud bo'lgan organizmga kerakli 23 ta aminokislota boshqa mevalarda uchramaydi. Arab xurmosini doimiy ravishda kuniga kamida 3-4 dona yeb turilsa, ko'p kasalliklarga davob bo'lishi isbotlangan.

Tengdoshingiz Ahmadjon do'kondan bir quti arab xurmosi sotib oldi. Internetda o'qigan ma'lumotiga ko'ra, oila a'zolariga qutidagi xurmoni taqsimlamoqchi bo'ldi. Oila a'zolari 6 nafar bo'lib, ular: bobosi (65 yosh), buvisi (58 yosh), dadasi (40 yosh), oyisi (36 yosh), opasi (15 yosh) va o'zi.

Yosh ko'rsatkichi	Iste'mol qilinadigan xurmolar soni
12 yoshgacha	3-4 dona
12-35 yosh	5-7 dona

35-60 yosh	7-10 dona
60 yoshdan kattalar	10-12 dona

1-SAVOL

Qutidagi o'rtacha 90 ta xurmo oila a'zolariga necha kun iste'mol qilishiga yetadi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Oila a'zolarining yoshini inobatga olish, jadval bilan ishlash, hisob ishlarini amalga oshirish.

2-SAVOL

Ahmadjon bobosi va buvisi bilan ikki kunga ammasinikiga mehmondorchilikka borgan bo'lishsa, xurmo necha kunga yetadi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: 1-savol yechimidan foydalanib, Ahmadjonning bobo va buvisi ammasinikiga ketganligini inobatga olish.

3-SAVOL

Nima uchun Ahmadjon aynan xurmo mevasini xarid qildi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: O'quvchilarning erkin fikr bildirishini rag'batlantirish.

O'YINCHOQLAR ORTILGAN VAGON

Toshkentdan Buxoroga ketayotgan poyezdning to'rtta vagoniga jami 42500 kg bolalar o'yinchoqlari ortildi. Samarqandga kelib birinchi vagonga 300 kg, to'rtinchi vagonga 400 kg yana yuk ortildi, ikkinchi vagonning 130 kg yuki uchinchi vagonga o'tkazildi.

1-SAVOL

Samarqandga kelib yuk necha kg ga o'zgardi? Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Qaralayotgan vaziyatni diqqat bilan o'rganib, o'quvchilar bilan muhokama qilish hamda modelini ishlab chiqish.

2-SAVOL

Agar Samarqandda barcha vagon yuklari tenglashtirilgan bo'lsa, har bir vagonda necha kg dan yuk to'g'ri kelgan bo'ladi?

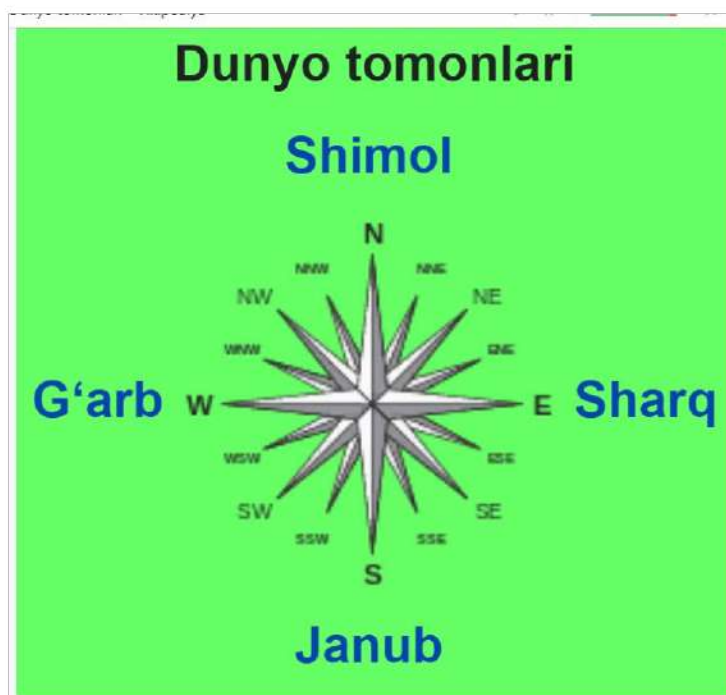
Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: 1-savol yechimidan foydalanish, o'quvchilar bilan muhokama qilish hamda modelini ishlab chiqish.

DUNYO TOMONLARI

South (Janub), East (Sharq), West (G'arb)).

Dunyo tomonlari (ufq tomonlari) — ufq (gorizont)ning 4 asosiy nuqtasi: shimol, janub, sharq, g'arb. Shimolni Qutb yulduzi orqali aniqlasa ham bo'ladi. Bu 4 nuqta, asosan, ularning lotincha nomining bosh harflari bilan ishlatiladi: N, S, E, W. (*North (Shimol),*

1-SAVOL

Keling, amaliy ish bajaramiz. Shimol tomonga qarang. Agar to'g'ri burchak ostida ikki marta o'ng tomonga burilsangiz, dunyoning qaysi tomoniga qaragan bo'lasiz? Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Geografiya o'qituvchisi bilan hamkorlikda amaliy ish bajarish, burchaklar haqidagi ma'lumotni mustahkamlash.

2-SAVOL

Kelgan nuqtangizdan sharq tomonga burilishingiz uchun nechta to'g'ri burchakka burilishingiz kerak bo'ladi? Kichik tadqiqot o'tkazing. Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Geografiya o'qituvchisi bilan hamkorlikda amaliy ish bajarish, burchaklar haqidagi ma'lumotni mustahkamlash.

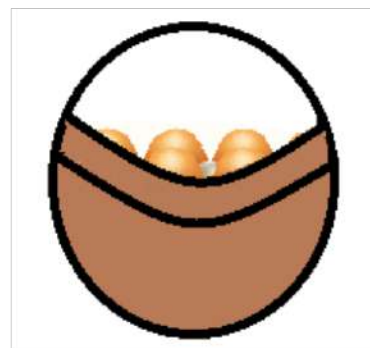
TUXUMLAR

Sanobar opa savatda 60 ta tuxum olib ketayotgan edi. Qoqilib ketib, qo'lidagi savat tushib ketdi.

Natijada singan va qolgan tuxumlari quyidagi javoblarda berilgan nisbatda bo'lsa, qaysi javoblar to'g'ri:

A) 3:5

B) 3:2

- C) 2:4
- D) 2:7
- E) 2:8

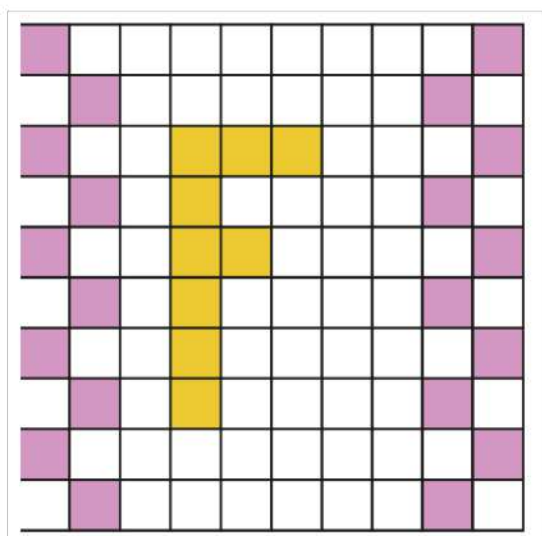
Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Harfiy ifoda va tenglama mavzularini mustahkamlash, vaziyatni qismlarga doir masalalarga bog'lash.

MAYDON

1-SAVOL

Maydoning qancha qismi bo'yalgan?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash
Tavsiya: Ulushlar mavzusini mustahkamlash, o'quvchilar bilan vaziyatni muhokama qilish.

2-SAVOL

Maydonning yarmini bo'yash uchun yana necha qismini rang bilan qoplash kerak? To'g'ri javoblarni belgilang.

A) 21/100 B) 105/500 C) 147/700

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar
Kontekst: Kasbiy
Aqliy faoliyat turi: Qo'llash
Tavsiya: Ulushlar mavzusini mustahkamlash, o'quvchilar bilan vaziyatni muhokama qilish, savolning qo'yilishiga e'tibor qaratish.

3-SAVOL

Maydonning chorak qismi bo'yalgan bo'lishi uchun nechta bo'yalgan katakni o'chiramiz?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar
Kontekst: Kasbiy
Aqliy faoliyat turi: Ifodalash
Tavsiya: Ulushlar mavzusini mustahkamlash, o'quvchilar bilan vaziyatni muhokama qilish.

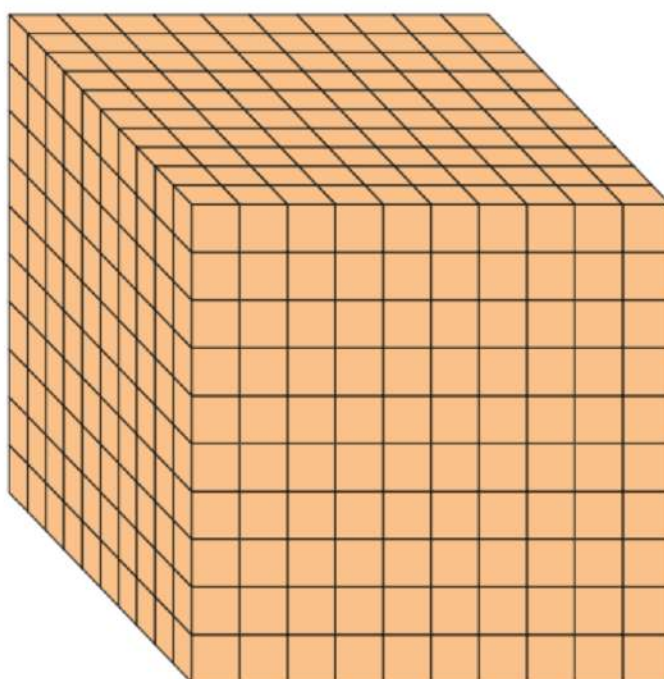
KATTA KUB VA KICHIK KUBIKLAR

1-SAVOL

Rasmga e'tibor bilan qarang.

Quyidagi bo'lingan katta kubni 20 ta bolaga teng miqdorda nechtadan taqsimlash mumkin? Javobingizni asoslang.

A) 50 B) 100 C) 20

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Kichik kublar sonini aniqlash, teng taqsimlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

2-SAVOL

Hajmi 1cm^3 bo'lgan ushbu kichik kubiklardan tomonlari $2\text{ cm} \times 2\text{ cm} \times 25\text{ cm}$ li ustunlardan nechta terish mumkin?

 _____ ta.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Kichik kubiklar sonidan kelib chiqib, berilgan topshiriqni bajarish. Kichik kubiklardan turli tadqiqot ishlarini bajarish.

3-SAVOL

Agar berilgan kubiklardan balandligi 20 cm li ustunlarni termochi bo'lsangiz, ularning soni ko'pi bilan nechta bo'ladi deb hisoblaysiz? Javobingizni asoslab bering.

 _____ ta.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Kichik kubiklar sonidan kelib chiqib, berilgan topshiriqni bajarish. Kichik kubiklar turli tadqiqot ishlarini bajarish.

SIMDAN KUB YASASH

Sherdil uzunligi 1 m 80 cm simdan qirrasini 14 cm bo'lgan kub yasamoqchi bo'ldi. Singlisi Yulduz akasiga, agar sim ortib qolsa, unga ham kub yasab berishini iltimos qildi.

1-SAVOL

Sherdil singlisining iltimosini bajara oladimi, agar bajara olsa, singlisining kubi qirradi necha cm bo'ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: O'quvchilar bilan berilgan o'lchamdagi simdan shartga ko'ra amaliy ish bajarish, natijalarini qayd varaqalariga yozdirish, muhokama qilish.

2-SAVOL

O'ylab ko'ring-chi, agar Sherdil qolgan simdan qirradi 2 cm li bir nechta kubik yasamoqchi bo'lsa, ko'pi bilan nechta yasay oladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Savol qo'yilishiga hamda 1-savol tavsiyasiga e'tbor qaratish.

3-SAVOL

Agar siz 100 cm uzunlikdagi simdan eng katta qirrali kub yasamoqchi bo'lsangiz, kubning qirradi necha cm bo'lishi mumkin?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: O'quvchilar bilan berilgan o'lchamdagi simdan shartga ko'ra amaliy ish bajarish, natijalarini qayd varaqalariga yozdirish, muhokama qilish.

KITOB MUTOLAASI

“Yosh kitobxon” tanlovida ishirok qilish uchun 5-sinf o‘quvchilariga o‘qishlari lozim bo‘lgan kitoblar ro‘yxati taqdim etildi.

T/r	Kitob nomi	Muallifi	Nashriyoti va chop etilgan yili
Xalq og‘zaki ijodi			
1.	“Alpomish” dostoni	Xalq og‘zaki ijodi	“Yoshlar nashriyot uyi” 2018-y.
2.	“Dalli” dostoni	Xalq og‘zaki ijodi	“O‘zfan” 1942-y.
3.	“Kuntug‘mush” dostoni	Xalq og‘zaki ijodi	“Sharq” 2011-y.
4.	“Rustamxon” dostoni	Xalq og‘zaki ijodi	“O‘zfan” 1942-y.
5.	“Alpomish Botir”(ertaklar)	Sibir xalq ertaklari	“G.G‘ulom” nashriyoti 2007-y.
Mumtoz adabiyot			
6.	“Qissasi Rabg‘uziy”	Nosriddin Rabg‘uziy	“Mumtoz so‘z” nashriyoti 2010-y.
7.	“Guliston”	Sa‘diy Sheroziy	“Yoshlar nashriyot uyi” 2018-y.
8.	“Hayrat ul-abror”	Alisher Navoiy	
9.	“Kalila va Dimna”	Hind xalq eposi	“Yoshlar nashriyot uyi” 2018-y.
O‘zbek nasriy adabiyoti			
10.	“Bir qultum buloq suvi” (qissa)	Farhod Musajonov	
11.	“Xo‘jand qal‘asi” (roman)	Mirmuhsin	“G.G‘ulom” nashriyoti 1991-y.

12.	“Jinlar bazmi”	Abdulla Qodiriy	“Cho‘lpon” nashriyoti 2004-y.
13.	“Oshiq bulut” (ertaklar)	Nozim Hikmat	“Yosh gvardiya” nashriyoti 1977-y.
14.	“Quyonglar saltanati” (roman)	Xudoyberdi To‘xtaboyev	
15.	“O‘tmishdan ertaklar” (qissa)	Abdulla Qahhor	“G.G‘ulom” nashriyoti 1988-y.
16.	“Champo otli ilon” (qissa)	Erkin Malik	“Sharq” nashriyoti 2006-y.
17.	“O‘tror” (qissa)	Mirkarim Osim	
18.	“Sening bolalik ocmoning” (qissalar va esse)	Nurali Qobul	“O‘zbekiston” nashriyoti 1990-y.
19.	“Eski maktab” (qissa)	Sadriddin Ayniy	“Yosh gvardiya” nashriyoti 1982-y.
20.	“Olis yulduzlar ostida”(hikoya va ocherklar)	Shukur Xolmirzayev	“Yosh gvardiya”nashriyoti 1971-y.
21.	“Bolaligim ertaklari” (qissa) 1-kitob	Erkin Malik	“Hilol-nashr” 2015-y.
22.	“Sehrli so‘z” (hikoyalar)	Mirkarim Osim	“Cho‘lpon” nashriyoti 2017-y.
23.	“Jasur bolalar” (hikoyalar va pyesalar)	Latif Mahmudov	“Yosh gvardiya” nashriyoti 1973-y.
24.	“Dunyoning ishlari”	O‘tkir Hoshimov	“Yoshlar nashriyot uyi” 2018-y.

25.	“Shum bola”	G’afur G’ulom	“Yoshlar nashriyot uyi” 2018-y.
She’riyat			
26.	“Oqbura to’lqinlari” (she’rlar, ertaklar, dostonlar, balladalar va tarjimalar)	Tursunboy Adashboyev	“Yosh gvardiya” nashriyoti 1985-y.
27.	“Cho’l to’rg’ayi” (she’rlar va dostonlar)	Ibroyim Yusupov	“G’.G’ulom” nashriyoti 1972-y.
28.	“Qiziquvchan Matmusa”	Erkin Vohidov	“Yoshlar nashriyot uyi” 2018-y.
29.	“Holva yemagan bola”	Ilhom Zoir	“O’zbekiston” nashriyoti 2014-y.
30.	“O’g’irlangan pahlavon” (she’rlar, doston va ertaklar.birinchi kitob)	Anvar Obidjon	“Cho’lpon” nashriyoti 2006-y.
31.	“Bolajon, bolajonim” (she’rlar)	Po’lat Mo’min	“Cho’lpon” nashriyoti 2004-y.
32.	“Oygul bilan Baxtiyor” (doston)	Hamid Olimjon	“G’.G’ulom” nashriyoti 1999-y.
33.	“Yashasin quyoshli kun” (she’rlar)	Rustam Nazar	“G’.G’ulom” nashriyoti 1987-y.
34.	“Masxaraboz bola” (she’rlar)	Anvar Obidjon	“Yosh gvardiya” 1986-y.

Jahon adabiyoti			
35.	“Oltin bola” (ertaklar va voqealar)	Hans Kristian Andersen	“G.G‘ulom” nashriyoti 1973-y.
36.	“Bilmasvoy quyosh shahrida” (roman)	Nikolay Nosov	“Yosh gvardiya” 1984-y.
37.	“Uch baqaloq”	Yuriy Olesha	“Yangi asr avlodi” nashriyoti 2016-y.
38.	“Momoqaymoq” (qissa)	Rey Bredberi	“Sharq” nashriyoti 2012-y.
39.	“Robinzon Kruzoning sarguzashtlari”	Daniel Defo	“Yoshlar nashriyot uyi” 2018-y.
40.	“Yovvoyi yo‘rg‘a” (hikoyalar)	Ernest Seton-Tompson	“G.G‘ulom” nashriyoti 1989-y.
41.	“Baron Myunxauzenning boshidan kechirganlari”	Erix Rudolf Raspe	“Sharq” nashriyoti 2003-y.
42.	“Qaysar bolaning hayoti” (qissalar)	Mirzakalon Icmoiliy	“Yulduzcha” nashriyoti 1988-y.
43.	“Bolaligim” (qissa)	Chingiz Aytmatov	“G.G‘ulom” nashriyoti 2008-y.
44.	“Xazinalar oroli” (roman)	Robert Stivenson	“O‘zbekiston” nashriyoti 2013-y.
45.	“Kapitan Vrangelning sarguzashtlari”	Andrey Nekrasov	“Yosh gvardiya” 1984-y.
46.	“Kapitan Grant bolalari”	Jyul Vern	“Sharq” nashriyoti 2016-y.

Ilmiy-ommabop adabiyotlar			
47.	“Qiziqarli matematika”	Y.I.Perelman	“Sharq” nashriyoti 2018-y.
48.	“Qiziqarli geografiya”	Vahob Rafiqov	“Sharq” nashriyoti 2010-y.
49.	“Tabiat mo’jizalari”	Yuriy Dmitriyev	“Yosh gvardiya” 1988-y.
Nashrlar			
50.	“Yoshlik” jurnali	O‘zbekiston yoshlarining adabiy- ijtimoiy jurnali	(2019-2020-y. sonlari)

1-SAVOL

Jadvalni to‘ldiring

Yo‘nalishlar	Soni	Jami kitoblar soniga nisbatan ulushi	Jami kitoblar soniga nisbatan foizi
Xalq og‘zaki ijodi			
Mumtoz adabiyot			
O‘zbek nasriy adabiyoti			
She’riyat			
Jahon adabiyoti			
Ilmiy-ommabop adabiyotlar			
Nashrlar			

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Jadvallar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

2-SAVOL

Mehribon G'afur G'ulomning "Shum bola" asarining 120 betini o'qidi, bu jami kitob betining $\frac{2}{5}$ qismini tashkil etdi. Ma'mura esa shu kitobning $\frac{1}{3}$ qismini o'qidi. Agar qizlar kitobni bir vaqtda o'qishni boshlagan bo'lsalar, qaysi biri kitobni oldinroq o'qib tugatadi deb hisoblaysiz?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ulushlar bilan ishlash mavzusini mustahkamlash.

3-SAVOL

Azima Tursunboy Adashboyevning "Oqbura to'lqinlari" (she'rlar, ertaklar, dostonlar, balladalar va tarjimalar) kitobini 3 kunda o'qib tugatmoqchi. Yakshanba kuni jami kitobning $\frac{2}{15}$ qismini, dushanba kuni $\frac{3}{10}$ qismini, qolganini seshanba kuni o'qidi. Azima dushanba kuni 45 bet kitob o'qiganligi ma'lum bo'lsa, u seshanba kuni necha bet kitob o'qigan?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ulushlar bilan ishlash mavzusini mustahkamlash.

HAYVONOT BOG'I

Alisher sinfdoshlari bilan hayvonot bog'iga qilgan sayohatidan so'ng hayvonlar yashash yoshiga qiziqib, internetdan quyidagi ma'lumotlarni oldi.

Sherning yashash yoshi o'rtacha 35 yosh bo'lib, bu ayiqning o'rtacha yashash yoshining $\frac{7}{10}$ qismini tashkil qilar ekan.

Olmaxon o'rtacha 6 yil yashashi mumkin bo'lib, bu quyonning o'rtacha yashash yoshining $\frac{3}{5}$ qismini tashkil qilar ekan.

1-SAVOL

Eng ko'p umr ko'rgan hayvonni aniqlang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Ulushlar bilan ishlash mavzusini mustahkamlash.

2-SAVOL

Ayiq sherdan necha yil ko'p yashaydi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Hayvonlar yashash yoshlarini taqqoslash.

3-SAVOL

Ayiq quyondan necha marta ko'p yashaydi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar
Kontekst: Ijtimoiy
Aqliy faoliyat turi: Ifodalash
Tavsiya: Hayvonlar yashash yoshlarini taqqoslash.

AHOLI SONI

To'rtta ko'p qavatli uy binosida jami 4140 ta aholi yashaydi. Birinchi binoda jami aholining $\frac{2}{5}$ qismi, ikkinchi binoda birinchi binoda yashaydigan aholi sonining $\frac{2}{3}$ qismicha, uchinchi va to'rtinchi binoda teng miqdorda aholi yashashligi ma'lum bo'lsa, quyidagi topshiriqlarni bajaring:

- Birinchi binoda yashaydigan aholi sonini aniqlang.
- Ikkinchi binoda yashaydigan aholi sonini aniqlang.
- uchinchi va to'rtinchi binoda yashaydigan aholi sonini aniqlang.
- Birinchi binoda yashaydigan aholi soni to'rtinchi binoda yashaydigan aholi sonidan nechtaga ko'p?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ulushlar bilan ishlash mavzusini mustahkamlash.

SAVATDAGI OLMALAR

Nasibaning savatida 74 dan kichik, eng katta toq son miqdorida olma bor edi. Nasiba unga yana 15 ta olma qo'shdi, so'ng jami savatdagi olmalarning $\frac{3}{8}$ qismini sinfdoshlariga bittadan berdi. Nasibaning sinfdoshlari soni nechta?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ulushlar bilan ishlash mavzusini mustahkamlash. O'quvchilar bilan amaliy ishlar bajarish.

AKVARIUM

Rayhonaning dadasi uyga 150 litr hajmdagi akvarium olib keldi va quyidagi qoidalarga rioya qilish kerakligini tayinladi.

Haftada bir marta suvning $\frac{1}{3}$ qismini almashtirish va suvdagi tuz miqdorini nazorat qilish (1 litr suvga 5-7 g tuz qo'shiladi).

1-SAVOL

Nima deb o'ylaysiz, Rayhona haftasiga akvariumda necha litr suv almashtiradi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Vaziyat shartiga e'tibor qaratish, ulushlar bilan ishlash mavzusini mustahkamlash.

2-SAVOL

Akvarium suvi almashtirilganda necha g tuz ishlatiladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

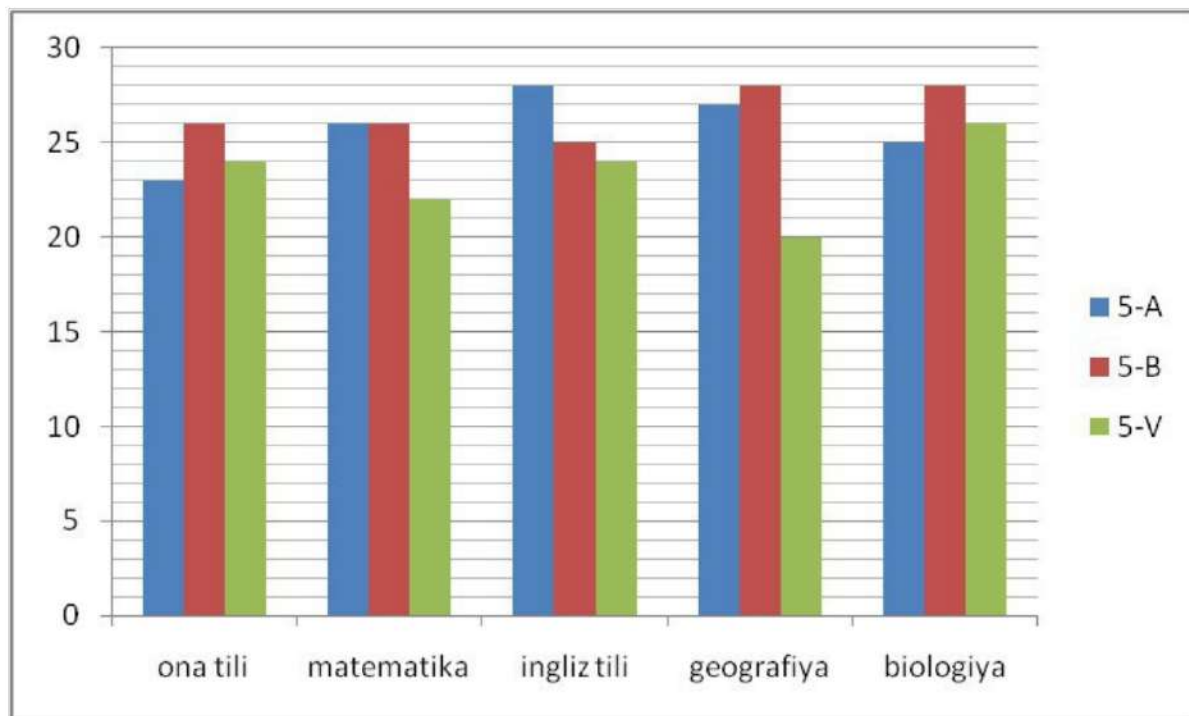
Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Vaziyat shartiga e'tibor qaratish, amaliy ish bajarish, birgalikda muhokama qilish.

BAHOLAR DIAGRAMMASI

Tumaningizdagi 46-maktabning o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari Fazilat Shukurova 5-"A", 5-"B" va 5-"V" sinflarining 5 ta fan bo'yicha "4" va "5" baho olgan o'quvchilar ro'yxatini quyidagi diagramma ko'rinishida tasvirlab, hisobot uchun tayyorladi.

1-SAVOL

Fanlar bo'yicha eng yuqori natijaga erishgan sinflarni jadvalga belgilang.

Sinf	5-"A" sinf	5- "B" sinf	5- "V" sinf
Fan			
Ona tili			
Matematika			
Ingliz tili			
Geografiya			
Biologiya			

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ma'lumot, diagramma va jadvallar bilan ishlash.

2-SAVOL

Agar 5-"A" sinfida 31 ta o'quvchi, 5-"B" sinfida 34 ta o'quvchi, 5-"V" sinfda 30 ta o'quvchi o'qisa, quyidagi jadvalga "4" va "5" bahoga o'qiydigan o'quvchilarni ulushlarda ifodalang.

Sinf	5-"A" sinf	5- "B" sinf	5- "V" sinf
Fan			
Ona tili			
Matematika			
Ingliz tili			

Geografiya			
Biologiya			

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ma'lumot, diagramma va jadvallar bilan ishlash, ulushlarda ifodalash.

3-SAVOL

70% dan past o'zlashtirishgan sinf va fanni aniqlang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ma'lumot, diagramma va jadvallar bilan ishlash, foizlar mavzusini mustahkamlash.

4-SAVOL

Geografiya fanidan 3 ta sinfning "4" va "5" baholarga o'qiydigan o'quvchilarining o'rtacha qiymatini toping.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ma'lumot, diagramma va jadvallar bilan ishlash, o'rta qiymat haqidagi bilimlarni mustahkamlash.

5-SAVOL

5-"A" sinfidagi "4" va "5" bahoga o'qiydigan o'quvchilarning jami o'quvchilarga nisbatan ulushlarda ifodalanganligini o'sib borish tartibida joylashtiring.

Fanini yozing					
Ulushni yozing					

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ma'lumot, diagramma va jadvallar bilan ishlash, barcha savollarni muhokama qilish.

O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA YOG'INGARCHILIK VA BUG'LANISH

O'zbekiston Respublikasining ayrim hududlaridagi yillik o'rtacha yog'in miqdori va yillik o'rtacha bug'lanishi jadvali keltirilgan.

Joy nomi	Yillik yog'in miqdori	Yillik bug'lanish
Toshkent shahri	400 mm	1600 mm
Amudaryo etagi	150 mm	2000 mm
Sirdaryo viloyati	250 mm	1800 mm
Andijon viloyati	500 mm	1500 mm
Piskom qishlog'i	900 mm	900 mm

1-SAVOL

Nima deb o'ylaysiz, keltirilgan jadvalda yillik bug'lanishi eng yuqori bo'lgan hudud qaysi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Geografiya o'qituvchisi bilan hamkorlikda vaziyatni muhokama qilish.

2-SAVOL

Eng kam yillik yog'in miqdori mavjud hududni aniqlang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Ma'lumot, jadvallar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

3-SAVOL

Qaysi hudud boshqasiga nisbatan ikki marta ko'p yillik bug'lanish miqdoriga ega?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Geografiya o'qituvchisi bilan hamkorlikda vaziyatni muhokama qilish.

4-SAVOL

Yillik yog'in miqdorining yillik mumkin bo'lgan bug'lanish miqdoriga nisbati hisoblansa, namlanish darajasi aniqlanadi.

Berilgan ma'lumotlar asosida namlanish darajasini ulushlarda ifodalang.

Joy nomi	Yillik yog'in miqdori	Yillik bug'lanish	Namlanish darajasi
Toshkent shahri	400 mm	1600 mm	
Amudaryo etagi	150 mm	2000 mm	
Sirdaryo viloyati	250 mm	1800 mm	
Andijon viloyati	500 mm	1500 mm	
Piskom qishlog'i	900 mm	900 mm	

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Geografiya o'qituvchisi bilan hamkorlikda vaziyatni muhokama qilish, ulushlarda ifodalash.

SUV ZAHIRASI

Sardorlarning tomida 1000 litrlik suv zaxirasi saqlanadigan bak bor. Uni suv ko'targich nasosi (press control) bilan to'ldirishadi.

1-SAVOL

To'ldirilgan suv zaxirasi 1 haftaga yetsa, Sardorlar 1 yilda necha litr suv sarflaydilar? Javobingizni asoslang.

- a) 50-51 m³ b) 51-52 m³ c) 52-53 m³ d) 53-54 m³

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: O'lchov birliklarini to'g'ri ifodalash.

2-SAVOL

Sardor quyidagi ma'lumotlarga tayanib, 1 yilda suv uchun qancha pul sarflanishini hisoblab chiqdi.

$$1 \text{ m}^3 = 1000 \text{ litr}$$

$$1 \text{ m}^3 = 560 \text{ so'm}$$

Sardorning hisobiga ko'ra, ular necha so'm suvga xarajat qilishadi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: O'lchov birliklarini to'g'ri ifodalash, hisoblashlarni bajarish.

DUNYO AHOLISI SONI

Mutaxassislarning hisob-kitoblariga ko'ra, dunyo aholisi yildan yilga ko'payib, 2110-yilda 11,2 mlrd ga yetadi.

1-SAVOL

Aholi sonining ko'payish sabablarini sanab bering.

Nº	Sabab	Asos
1.		
2.		

3.		
4.		
5.		

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Berilgan ma'lumotlardan to'g'ri foydalanish hamda ularni birgalikda muhokama qilish.

2-SAVOL

Qaysi yillar oralig'ida aholi soni yuqori darajada ko'payganligini aniqlang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Berilgan ma'lumotdagi yillar oralig'iga e'tibor qaratish.

KITOBLAR XARIDI

Samirning bobosi o'zi o'qigan maktabga kitoblar hadya qilish niyatida nevarasi bilan kitoblar do'koniga borishdi. Xarid qilingan kitoblarning o'lchamlari $40\text{ cm} \times 40\text{ cm} \times 30\text{ cm}$ bo'lgan 2 ta qutiga joylashtirishdi.

	Xarid qilingan kitoblar	O'lchovi	Narxi
1	O'zbek xalq ertaklari	2 cm x 20 cm x 30 cm	6 000 so'm
2	Quyosh sayyorasi	2 cm x 20 cm x 30 cm	7 000 so'm
3	Bolalar ensiklopediyasi	3 cm x 20 cm x 30 cm	9 000 so'm
4	Hayvonot olami	3 cm x 20 cm x 30 cm	8 000 so'm

1-SAVOL

Olingan 2 ta qutiga barcha kitoblardan teng miqdorda ko'pi bilan nechtadan joylashtirish mumkin? Kichik tadqiqot o'tkazing.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Ma'lumotlar asosida jadvallar bilan ishlash.

2-SAVOL

Agar sovg'a qilingan kitoblardan bitta kitobni bir haftada 2 ta bola o'qisa, bir oyda nechta bola ularni o'qish imkoniyatiga ega bo'ladi? Kichik tadqiqot o'tkazing.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ta'limiy-kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Kichik tadqiqot o'tkazish jarayonida tanlashlar usulini ko'rsatish.

3-SAVOL

Samirning bobosi necha pulga kitoblarni xarid qildi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Ifodalash

Tavsiya: Yuqoridagi yechimlardan foydalanish.

KUBIKLARNI JOYLASHTIRISH

Matematika fani o'qituvchisi 5-sinf o'quvchilariga kichik tadqiqot ishini taklif qildi.

O'lchamlari 30 cm, 18 cm, 24 cm bo'lgan qutiga tomonlari 5x5x5 cm li kubik-rubikdan nechta joylashtirish mumkin? Qutida nechta 1x1x1 cm li kubiklar bor?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

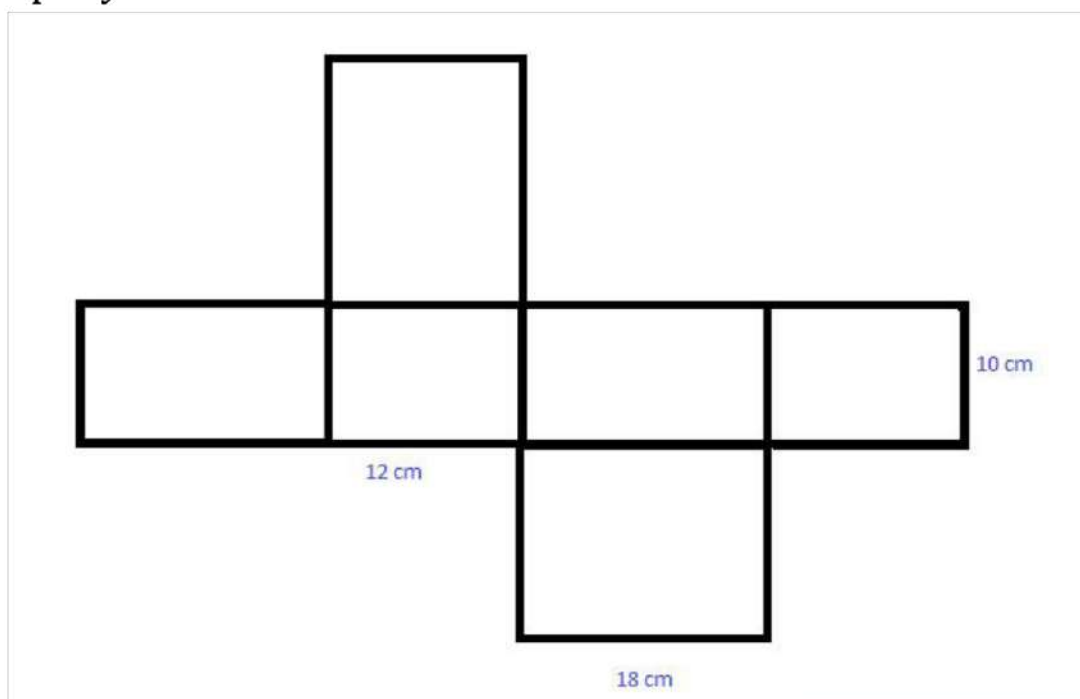
Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Kichik tadqiqot ishini o'tkazish.

RUHSHONA YASAGAN QUTI

Ruxshona matematika fani oyligiga ko'rgazmali qurol sifatida karton qog'ozdan quyida berilgan o'lchamdagi 2 ta bir xil quti yasashi kerak.

1-SAVOL

Bu qutilarni yasashda qancha karton qog'ozi kerak bo'ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

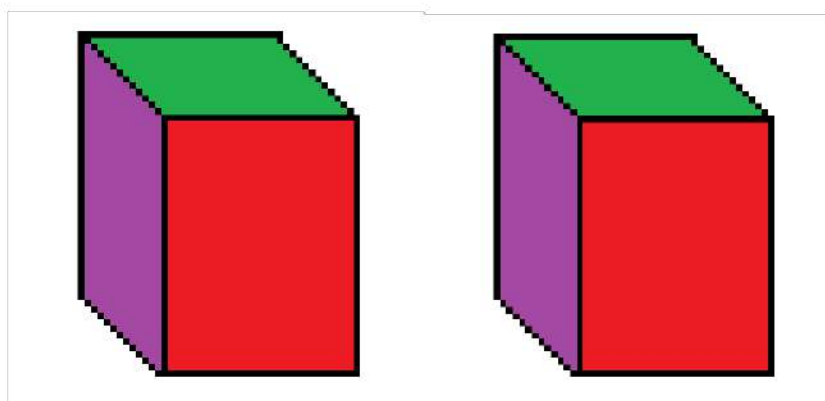
Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Qutining maketini yasash, o'lchash ishlarini amalga oshirish.

2-SAVOL

Ruhshona qutilarning tomonlarini bo'yashda qizil, jigarrang, binafsharang, sariq, yashil, ko'k ranglardan foydalandi. Yashil rang tomoni orqasi jigarrang, qizil tomoni orqasi ko'k rangda ekanligi ma'lum.

Agar quti besh marta chap tomonga ag'darilsa, yuqori qism tomoni qanday rangda bo'ladi? 24 marta ag'darilganda-chi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Model ustida amaliy ish bajarish.

3-SAVOL

1-qutini chap tomonga, 2-qutini orqa tomonga eng kam son miqdorida necha marta ag'darsak, usti jigarrang bo'ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

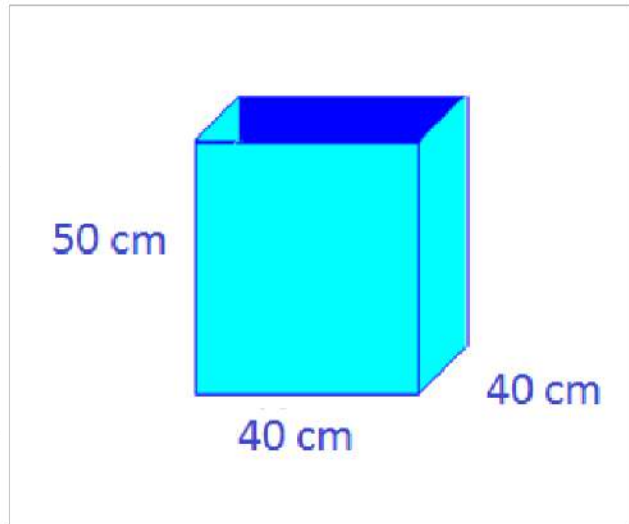
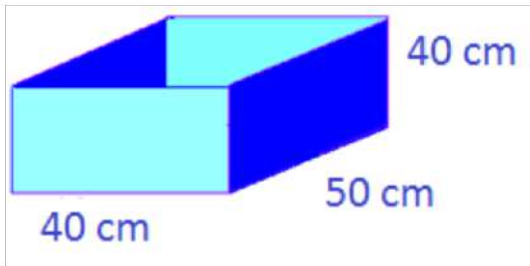
Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Model ustida amaliy ish bajarish.

AKVARIUM

Farrux va Mehroj 1m^2 29000 so'm bo'lgan bir xil o'lchamli oynalardan ikkita akvarium yasashdi.

1-SAVOL

Rasmlarga e'tibor bering va qaysi akvariumga ko'proq pul sarflanganini aniqlang? Kuzatishlaringizni qayd eting.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

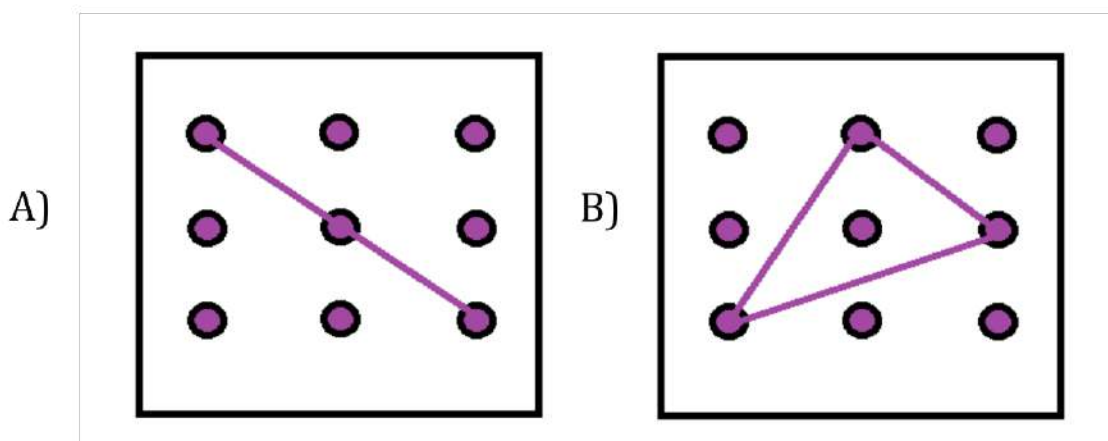
Tavsiya: Qutining maketini yasash, o'lchash ishlarini amalga oshirish.

KOMBINATSIYALAR

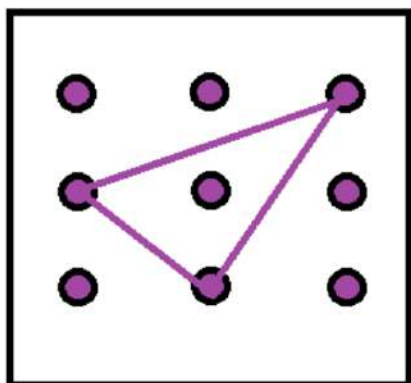
Sizni tengdoshingiz Sardor matematika darsiga o'rtoqlarini sinash uchun raqamlar kombinatsiyasiga doir topshiriq tuzib keldi. U kvadrat ichiga 1 dan 9 gacha bo'lgan raqamlarni berilgan tartibda joylashtirdi.

7	5	8
9	4	3
2	1	6

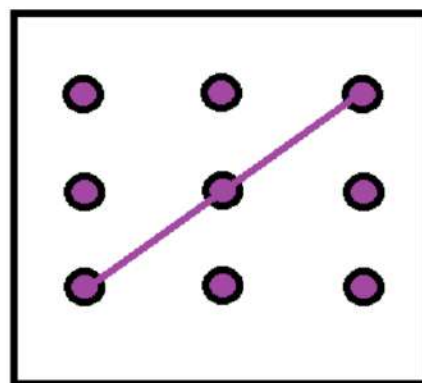
Sardor ixtiyoriy 3 ta raqamdan quyidagi kombinatsiyalarni hosil qildi.

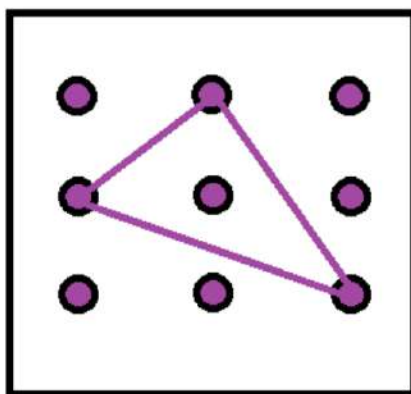
C)

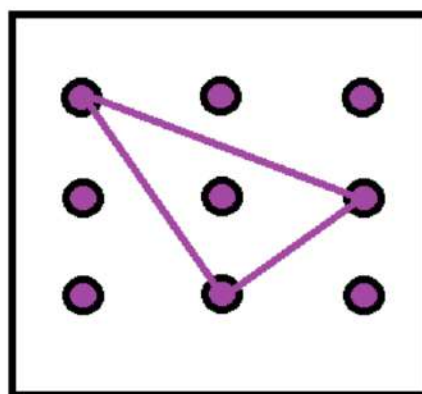
D)

E)

V)

1-SAVOL

Kombinatsiyalar asosida tuzish mumkin bo'lgan eng katta son qaysi javobda berilgan? Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Noaniqliklar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Berilgan kombinatsiyalarning barcha hollarini ko'rib chiqish.

2-SAVOL

Har bir kombinatsiyadan hosil bo'lgan eng katta sonlarning yig'indisi nechaga teng bo'ladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Noaniqliklar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Berilgan kombinatsiyalarning barcha hollarini ko'rib chiqish. Kichik tadqiqot ishlarini amalga oshiring.

3-SAVOL

Raqamlari ko'paytmasi eng katta bo'ladigan kombinatsiyani aniqlang. Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Noaniqliklar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Berilgan kombinatsiyalarning barcha hollarini ko'rib chiqish. Kichik tadqiqot ishlarini amalga oshiring.

4-SAVOL

Berilgan kombinatsiyalarning eng katta sonidan eng kichigini ayirmasi 5 ga bo'linadimi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Berilgan shartga ko'ra hisoblash amallarini bajarish.

SAMARQANDGA BIR KUNLIK SAYOHAT

Hindistonlik tadbirkor Adit Chopra hamkorlik shartnomasini tuzish uchun O'zbekistonga qilingan tashrifi davomida Samarqandga bir kunlik sayohatni rejalashtirib, ikkinchi kuni Toshkent-Samarqand yo'nalishidagi Afrosiyob poyezdi bilan ertalabki soat 8:00 da yo'lga chiqdi. Samarqand shahriga 2 soatda yetib keldi va uni kutib olgan gid hamkorligida diqqatga sazovor joylarini ziyorat qildi. Birinchi bo'lib ziyorat qilgan Go'ri-Amir maqbarasidan chiqqanda soati 10:45 vaqtni ko'rsatdi. Registon maydoni, Shohi Zinda maqbarasi, Hazrati Doniyor ziyoratgohi, Ulug'bek rasadxonasini ko'rib, soat 13:15 da tushlik qildi. Tushlikdan so'ng dam olib, soat 15:00 da Siyob bozorini aylandi va yaqinlariga Samarqanddan esdalik uchun haridlar qildi. Soat 17:00 da Adit Chopra Samarqand – Toshkent yo'nalishidagi Afrosiyob poyezdi bilan Toshkentga qaytdi.

1-SAVOL

Adit Chopra Samarqandga necha soatda yetib keldi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Vaziyatni anglash, vaqt o'lchov birligi bilan ishlash.

2-SAVOL

Go'ri-Amir maqbarasini ziyorat qilishga qancha vaqti ketdi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Vaziyatni anglash, vaqt o'lchov birligi bilan ishlash.

3-SAVOL

Siyob bozoridan 20 daqiqalik masofada bo'lgan Temiryo'l vokzaliga vaqtda yetib borish uchun Adit Chopra qancha vaqtda bozorni aylanib bo'lishi kerak?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Vaziyatni anglash, vaqt o'lchov birligi bilan ishlash.

ZILOLANING BIR KUNI

Zilola 5-sinfda o'qiydi. Uning dushanba kuni maktabga va maktabdan tashqari to'garaklarga borish vaqtlari quyidagicha taqsimlangan:

Uy-maktab-uy masofasi 30 daqiqalik yo'l.

Dars 8.00 da boshlanadi. Darslar orasi 5 daqiqalik tanaffus bo'lgan, 5 soat darsga qatnashadi.

Uyiga tushlik uchun qaytadi.

Maktabdagi 2 soat 20 daqiqa davom etadigan matematika to'garagiga qatnashib, uyga soat 15.35 keladi.

1-SAVOL

Zilola qancha vaqtini maktabda o'tkazdi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Vaziyat matematik modelini ishlab chiqish.

2-SAVOL

Maktab darsi va to'garagi oralig'ida uning qancha vaqti uyda o'tadi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: 1-savol yechimidan foydalanish.

3-SAVOL

Zilola maktabga borib-kelish uchun qancha vaqt ajratadi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Yaratilgan matematik model asosida to'g'ri yechish yo'llarini ishlab chiqish.

4-SAVOL

Zilolaning oyisi uni xarid uchun do'konga jo'natdi. Do'konga borib, xarid qilib qaytishga 30 minut ketadi. Zilola soat 16:00 da boshlanadigan "Mohir qo'llar" ko'rsatuvini ko'rishga ulguradimi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Vaziyatni to'g'ri anglagan holda hisoblash amallarini bajarish.

VOLEYBOL

Voleybol olimpiya sport turiga kiradi. Bu sport turi erkak va ayollar o'rtasida keng tarqalgan.

Quyidagi jadvalda har xil yoshdagi voleybolchilar to'ring balandligi keltirilgan

Yosh	Guruhlari	To'ring balandligi (m)
11-12	O'gil bolalar	2,20
	Qiz bolalar	2,00
13-14	O'gil bolalar	2,30
	Qiz bolalar	2,10
15-16	O'gil bolalar	2,40
	Qiz bolalar	2,20
17-18 va kattalar	Erkaklar	2,43
	Ayollar	2,24

1-SAVOL

Agar Samir 5-sinfda o'qisa do'stlari bilan qaysi balandlikdagi voleybol to'ridan foydalanadilar?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Jadval ma'lumotlarini to'g'ri foydalanish, sportzalda muhokama qilish.

2-SAVOL

Samirning opasi 9-sinflar o'rtasida o'tkaziladigan musobaqada tuman bosqichiga ishtirok etadi. Ular qaysi balandlikdagi voleybol to'ridan foydalanadilar?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Jadval ma'lumotlarini to'g'ri foydalanish, sportzalda muhokama qilish.

SHAXMAT

Shaxmat sport turi maxsus donachalar bilan 64 katakchali taxtada o'ynaladigan ikki kishiga mo'ljallangan mantiqiy o'yin. Shaxmat san'at (shaxmat donachalari yurishlari jihatdan), fan va sport elementlarini o'zida mujassam etadi. Shaxmat miloddan avvalgi X-XI asrlarda Hindistonda paydo bo'lgan.

1-SAVOL

Har bir o'yinchida 16 tadan donacha bo'lsa, o'yin boshalanishida barcha donalar shaxmat doskasini qancha qismini egallaydi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash
Tavsiya: Amaliy ish bajarish.

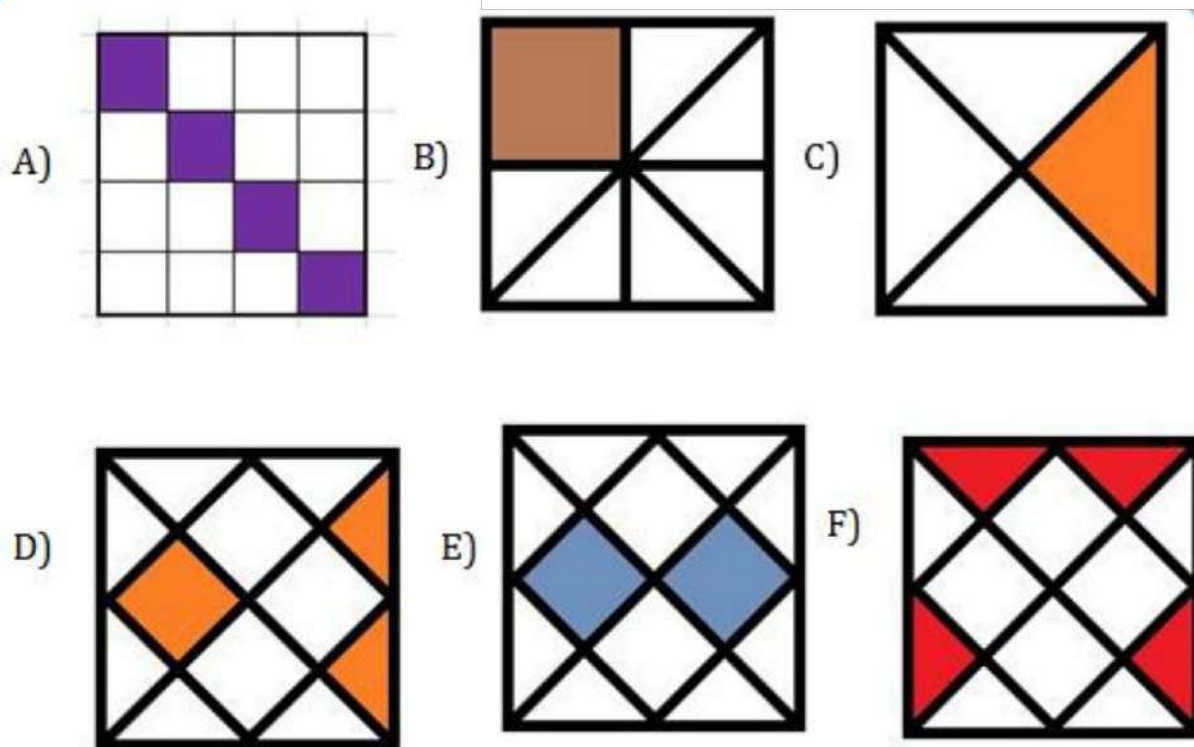
2-SAVOL

Piyoda deb ataluvchi donachalar har bir o'yinchida 8 ta bo'lsa, jami piyodalar shaxmat doskasini qancha qismini egallaydi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar
Kontekst: Ilmiy
Aqliy faoliyat turi: Qo'llash
Tavsiya: Amaliy ish bajarish.

YUZA

Dildoraning akasi uning kuzatuvchanligini sinash maqsadida oldiga oltita shaklni qo'ydi va teng yuzaga ega bo'lganlarni ajratib berishni so'radi. Dildora akasiga qaysi shakllarni ajratib beradi deb hisoblaysiz?

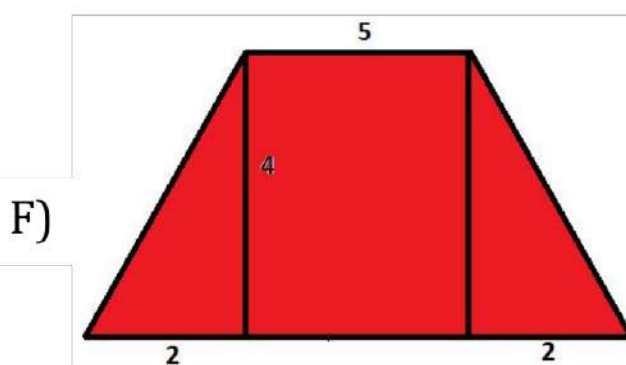
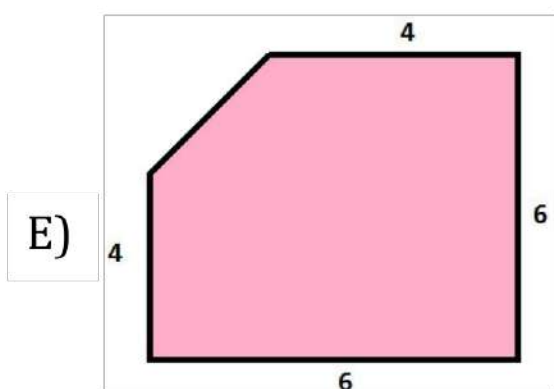
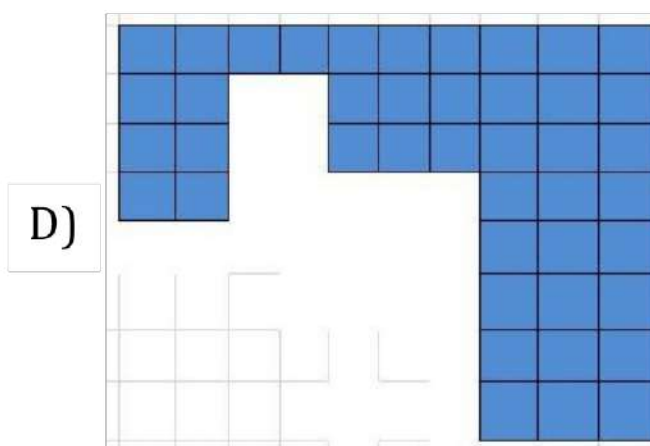
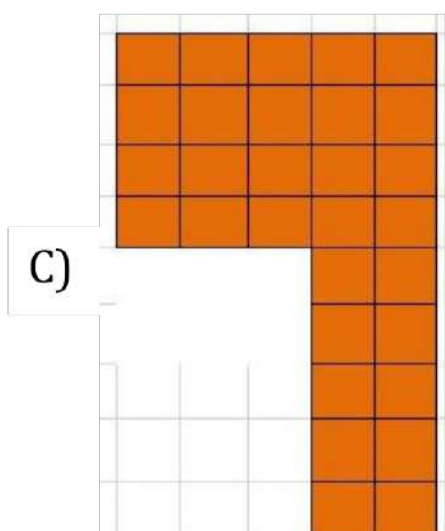
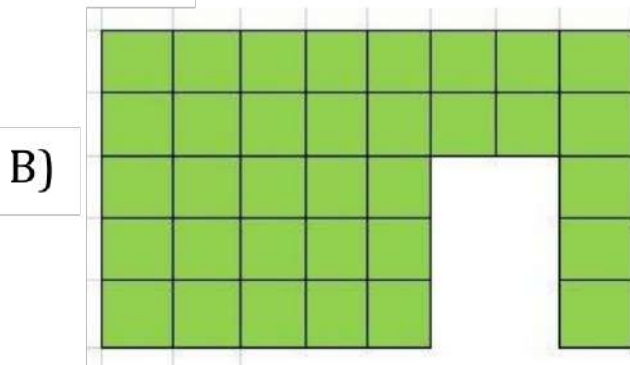
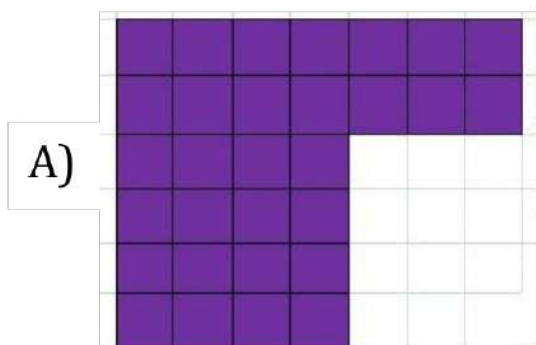
Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Shaxsiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Amaliy ish bajarish, birgalikda muhokama qilish.

Eng katta yuzali maydonni ajrating.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Fazo va shakllar

Kontekst: Ta'limiy - kasbiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Amaliy ish bajarish, birgalikda muhokama qilish.

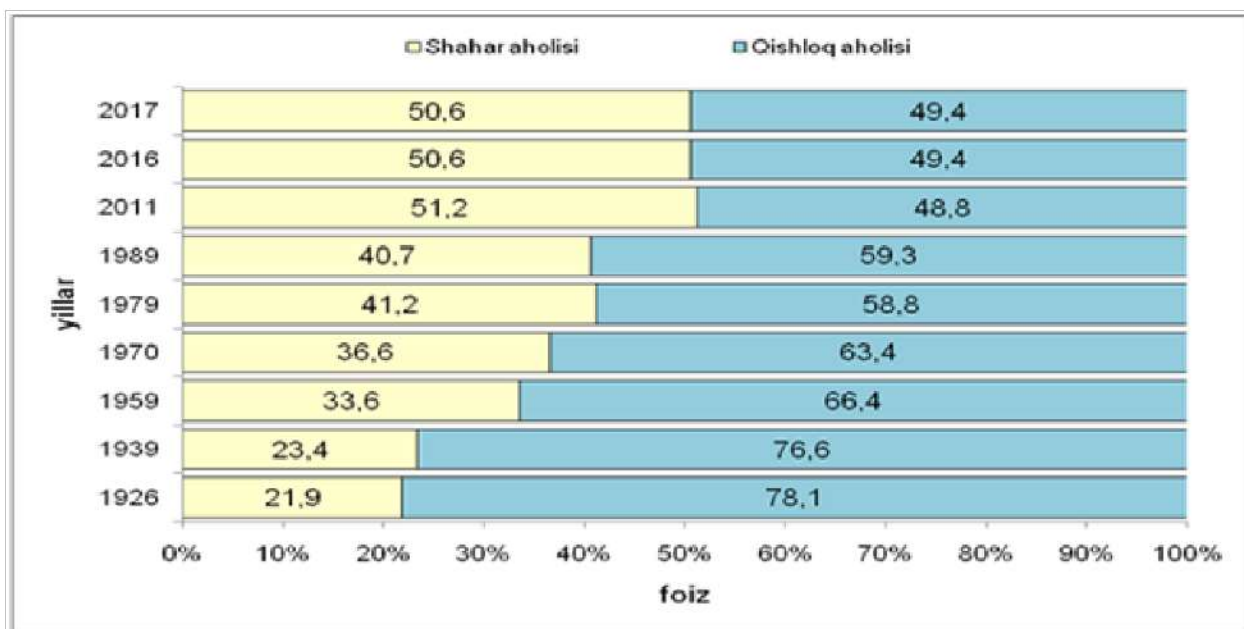
O'ZBEKISTON AHOLISINING DEMOGRAFIK HOLATI

Birlashgan Millatlar Tashkilotining tavsiyalari asosida ishlab chiqilgan uslubiy Nizomga muvofiq amalga oshirilgan hisob-kitoblar, Adliya vazirligining joylardagi Fuqarolik holati dalolatnomalarini yozish (FHDYO) organlari tomonidan taqdim etiladigan 2017-yil uchun ma'lumotlar va Ichki ishlar vazirligining joylardagi Ichki ishlar boshqarmasi (bo'limi)ning Migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish bo'limlari tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar asosida shakllantirilgan.

1-SAVOL

Agar O'zbekiston Respublikasi doimiy aholisi soni (*ming kishi*) hisobida bo'lsa, qishloq aholisi eng kam bo'lgan yildagi aholi soni eng ko'p bo'lgan yildagi aholi sonining qancha qismini tashkil qiladi?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

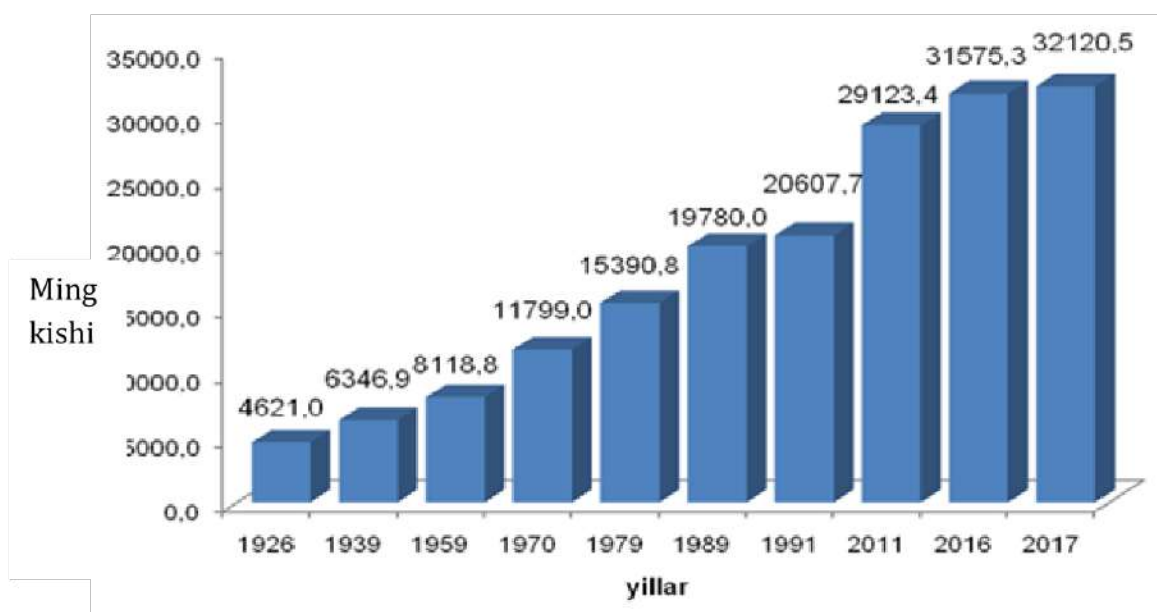
Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Berilgan ma'lumot, diagramma bilan ishlash.

2-SAVOL

1926-yilga nisbatan aholi soni 2 baravardan ko'p bo'lgan yillar ichidan eng kichigi qaysi? Javobingizni asoslang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Berilgan ma'lumot, diagramma bilan ishlash.

MIGRATSIYA

Boshqa mamlakatga yashash uchun ko'chib o'tuvchi odamlar emigrantlar deyiladi. Buning sabablari turlicha — iqlimni o'zgartirishdan boshlab to yaxshi ishlash imkoniyatlarigacha bo'ladi.

Urush va boshqa baxtsizliklar tufayli o'z mamlakatidan ketganlar qochoqlar deb ataladi.

Immigrantlardan farqli ravishda qochoqlar ortiqcha tanlovga ega bo'lmaydi.

Quyidagi jadvalda 1970-2019-yillar oralig'ida dunyo miqyosida boshqa mamlakatga yashash uchun ko'chib o'tgan odamlar soni keltirilgan.

Yil	Migrantlar soni
1970	84 460 125
1975	90 368 010
1980	101 983 149
1985	113 206 691
1990	153 011 473

1995	161 316 895
2000	173 588 441
2005	191 615 574
2010	220 781 909
2015	248 861 296
2019	271 642 105

1-SAVOL

Qaysi yillar oralig'ida migrantlar soni keskin o'zgargan?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Berilgan ma'lumot, jadval bilan ishlash. Migratsiya mavzusida davra suhbatini tashkil etish.

2-SAVOL

2019-yilda 1970-yilga nisbatan qancha aholi migratsiya qilgan?

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Qo'llash

Tavsiya: Taqqoslash ishlarini amalga oshirish.

3-SAVOL

Qanday sabablarga ko'ra boshqa mamlakatga yashash uchun ko'chib o'tayotganlar soni ko'paymoqda deb hisoblaysiz? Sabablarini muhokama qiling.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ijtimoiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Migratsiya mavzusida davra suhbatini tashkil etish.

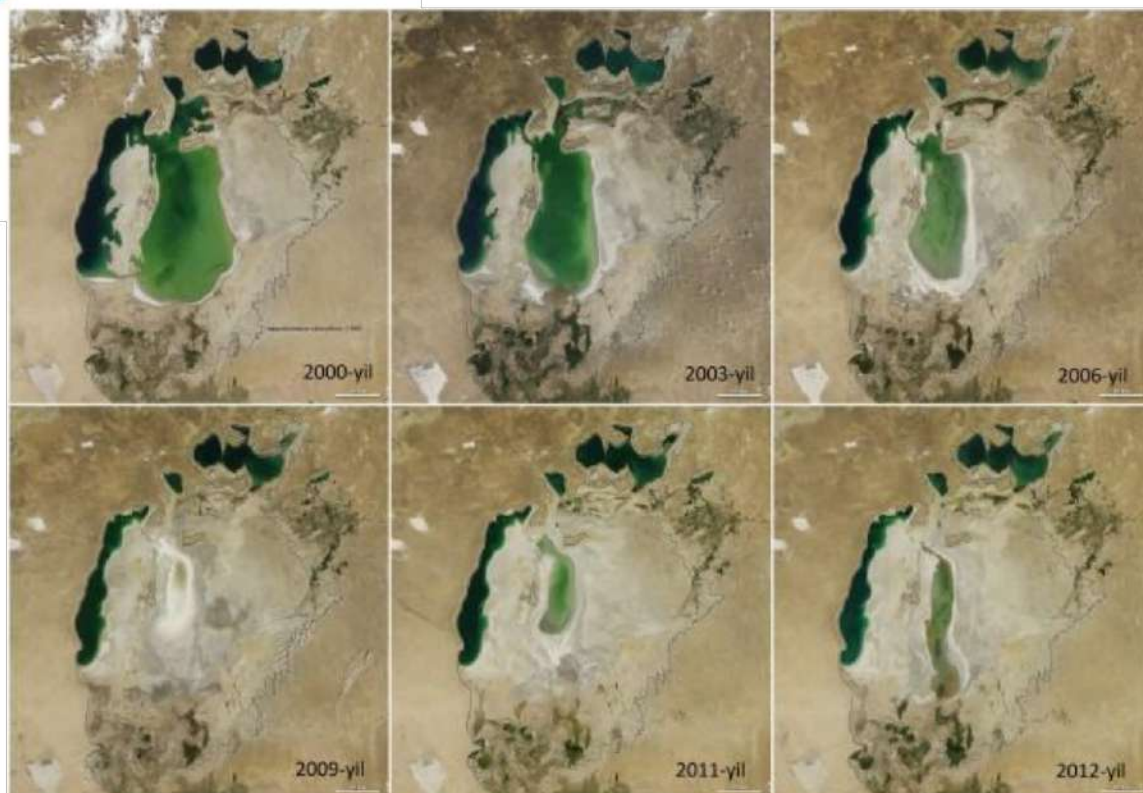
OROL DENGIZI

Orol dengizi O'rta Osiyoda joylashgan yopiq suv havzasi. Shimoldan Qozog'iston, janubdan Qoraqalpog'iston yerlari bilan o'ralgan.

1960-yillargacha maydoni 68 000 kv.km bo'lib, dunyoda kattaligi bo'yicha Kaspiy dengizi, Yuqori ko'l (Lake Superior, AQSh) va Viktoriya (Lake Victoria, Afrika)dan keyin to'rtinchi o'rinda bo'lgan.

Orol dengizida 300 dan ortiq orollar bo'lib, ulardan eng kattasi Ko'k orol, Vozrojdeniye, Borsakelmas bo'lgan.

Orol dengizi sathi 1960-yillardan boshlab kundun - kunga pasayib bormoqda. 2018-yil ma'lumotiga ko'ra, uning sathi 2009-yilgacha yiliga 80–110 cm ga kamaygan.

Orol dengizining qurish jarayoni. NASA suratlari.

1-SAVOL

Agar Orol dengizi 1960-yilda 68000 km^2 , 2010-yilda 13000 km^2 bo'lgan bo'lsa, qisqargan maydonni foizlarda ifodalang.

Matematikaga oid mazmun sohasi: Miqdorlar

Kontekst: Ilmiy

Aqliy faoliyat turi: Talqin qilish

Tavsiya: Vaziyatning son qiymatlarini foizlarda ifodalash.

MULOHAZA YURITAYLIK

Mulohaza	Har doim to'g'ri	Ba'zan to'g'ri	To'g'ri emas
5-sinfdagi o'g'il bolalar o'rtacha bo'yi qizbolalar o'rtacha bo'yidan baland			
Sonlar yig'indisi ularning ko'paytmasidan katta bo'lmaydi			
To'g'ri parallelepiped shaklidagi xonaning hajmi tomonlari yuzalarining yig'indisidan oshmaydi			
Qo'shni burchaklar to'g'ri burchaklar			
To'g'ri kasrlar yig'indisi to'g'ri kasrdir			
Ikki sondan koordinata to'g'ri chizig'ida o'ngda joylashgani katta			
Birni yarimga bo'lsak, kasr son chiqadi			
Qish faslida kechalari harorat 0 gradusdan past			

Xurshid Toshkentdan to Samarqandga samolyot bilan 1 soat 20 daqiqada uchib keldi. U qaytishda 80 daqiqada qaytdi.			
Natural sonlar qatori 0 dan boshlanadi.			
Oddiy kasrlar natural songa teng.			
O'nli kasrlar ustida bajariladigan amallar natijasi yana o'nli kasr bo'ladi.			
O'nli kasrni 0,1 ga ko'paytirish, shu o'nli kasrni 10 ga bo'lish yetarli.			

Mulohaza	Mulohaza to'g'ri agar...	Mulohaza noto'g'ri agar...
A,B,C shaharlar uchun $AB=BC$ o'rinli bo'lganda, tezlik o'zgarmaydi		
Butun sonlar yig'indisi musbat, shu sonlarning ko'paytmasi esa manfiy son bo'ladi		
AOB- to'g'ri burchak		
To'g'ri to'rtburchak kvadrat bo'ladi.		
Ixtiyoriy oddiy kasrdan aralash son hosil boladi.		
Aylana doiraga bo'la oladi		
Uchburchak tomoni uzunligini 3 ga ko'paytirsak, perimetriga teng bo'ladi		
To'g'ri burchakli parallelepipedning hajmi qirrasining kubiga teng		
Oyda 30-sana bor		

TAQQOSLASHGA DOIR MASALALAR

1. Behi nokdan og'irroq, xurmo nokdan yengilroq. Mevalar ichida eng og'irini tanlang.

2. Ruchka daftardan qimmatroq, o'chirg'ich daftardan arzonroq, lekin qalamdan qimmatroq. Eng qimmat (arzon) narsa qaysi?

3. Ayollar kostyumini tikish uchun ko'ylakka nisbatan ko'proq, erkaklar kostyumiga nisbatan kamroq mato ishlatiladi. Mayka tikish uchun esa ko'ylakka qaraganda kamroq mato kerak bo'ladi. Qaysi kiyim uchun eng ko'p (kam) mato ishlatiladi?

4. Sholg'om piyoz va sabziga ko'ra ko'proq, kartoshkaga ko'ra esa kamroq maydonga ekilgan. Piyoz ekilgan maydon kartoshka va sholg'omnikidan kam, lekin sabzinikidan ko'p. Qaysi sabzavot eng kichik maydonga ekilgan?

5. 5-"A" sinf o'quvchilari soni 5-"V" sinf o'quvchilari sonidan kam, lekin 5-"B" sinf o'quvchilar sonidan ko'p. Partalar soni eng kam bo'lgan sinfni aniqlang.

6. Taksi kira narxi avtobus chipta narxidan qimmatroq, samolyot chipta narxidan arzonroq. Qaysi transport vositasi arzon?

7. Nozimning bir qarichi Gulxayoning uch qarichiga, Sarvarniki esa Gulxayoning ikki qarichiga teng. Ularni yoshlariga ko'ra tartiblang.

8. Tolib Azimjondan uzunroq lekin Bunyoddan pastroq. Bu uchta do'st orasida eng bo'yi uzuni qaysi?

9. Nodirda uchta to'p bor. Uning qizil rangli to'pi mallarang to'pidan og'irroq, kulrang to'p esa qizil to'pdan og'irroq. Bu to'plarning ichida eng yengili qaysi?

10. Tez yugurish musobaqasida Hasan Husan va Odildan oldin, Nortoy va Davronlardan keyin keldi. Odil eng oxirigi bo'lib keldi. Husan musobaqada nechanchi bo'lib keldi?

11. Vinni Puxning bo'yi Timsoh Genaniki bilan teng, Timsoh Gena esa Cheburashkadan uzunroq. Kimning bo'yi eng kalta?

12. Sinfimizdan musiqa maktabiga uchta o'quvchi qatnashadi: Yulduz, Mahmud va Komil. Ulardan ikkitasi rubob chalishni, bittasi esa dutor chalishni o'rganayapti. Yulduz va Komilning chaladigan musiqiy asboblari bir xil emas. Mahmud va Komil ham turli xil musiqa asboblari bo'yicha to'garakka qatnashadilar. Berilganlar bo'yicha kim dutor chalishini aniqlang.

13. Ingliz tili o'qituvchisi 5-"A" sinf o'quvchilaridan kim nechta so'z yodlaganligini so'rganida, o'quvchilari quyidagi javoblarni berishdi:

Anvar: - o'nning ikkilanganicha so'z yodladim.

Zoir: - Anvarning yodlaganiga yana shuncha qo'shasiz.

Nodir: - Zoir yodlaganidan 10 ta kam.

Axror: - Nodir bilan Anvar yodlaganining yarmini.

Vazira: - Hisoblab ko'rsam, men ro'yxatda uchinchi ekanman.

Vazira ko'pi bilan nechta so'z yodlagan?

14. Azima Adibani opa deydi, Asila Adibani opa demaydi. Opa-singillarni o'sish tartibida joylashtiring.

15. Oyisi pishirgan bo'g'irsoqlarni Olimjon ukalariga ham teng bo'lib, o'zinikini maktabda tushlik qilish uchun olib ketdi. Bundan bexabar Anora qolgan bo'g'irsoqlarni uchga bo'lib, o'zinikilarni alohida olib qo'ydi. Abdullajon ham hammasiga teng bo'lib,, o'zining to'rtta bo'g'irsog'ini o'tirib yedi. Olimjon nechta bo'g'irsoq maktabga olib ketdi?

16. Qo'limdagi guldastada ikkitasidan tashqarisi chinnigul, ikkitasidan tashqarisi rayhon, ikkitasidan tashqarisi atirgul. Guldastada nechta gul?

17. Hamyondagi pullar soni 5 ta. Bittasining qiymati to'rttasini qo'shsak ham ko'p, qolgan pullar yig'indisi shu pulning yarmiga teng. Hisoblasam, 75 000 so'm. Katta pulning qiymatini aniqlang.

18. Bolalar savatdagi olmalarni bittadan olishsa, savatda bitta olma qoladi. Ikkitadan olishsa, bitta bolaga olma yetmaydi. Bolalar va olmalar soni nechta?

19. Qizil, sariq, yashil, ko'k qalamlar quyidagi ketma-ketlikda joylashgan. Qizil qalam ko'k qalamdan keyin, sariqdan oldin, yashil qalam ko'kdan keyin, qizildan oldin joylashgan. Birinchi va oxirgi qalamlar rangini aniqlang.

20. "Omad" so'zida ularning soni 3 ta, 11889 da 5 ta, "Qo'qon" da ham 4 ta, 1237 da umuman yo'q. Bu nima?

V-BOB

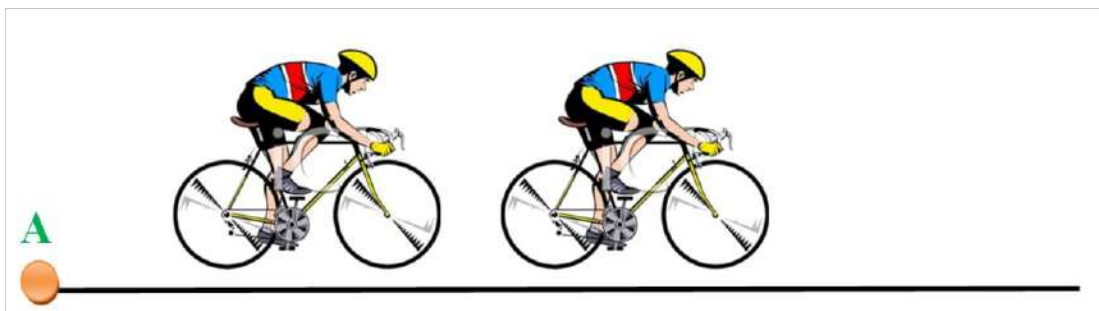
Aziz o'quvchi, oldingi boblarimizda siz mulohaza yurituvchi, tahlil qiluvchi, javoblaringizni asoslay oluvchi, tadqiqot o'tkazuvchi edingiz. Endi esa yaratuvchi bo'lish navbati keldi. Berilgan rasmlar, ma'lumotlar asosida o'zingiz hayotiy vaziyatlar va ularga topshiriqlar tuzishga harakat qiling. Xayolot olamingizga ijod qilish imkonini bering. Tuzganlaringizni ustozingiz, o'rtoqlaringiz va yaqinlaringiz bilan muhokama qiling.

HARAKAT

1-vaziyat

2-vaziyat

3-vaziyat

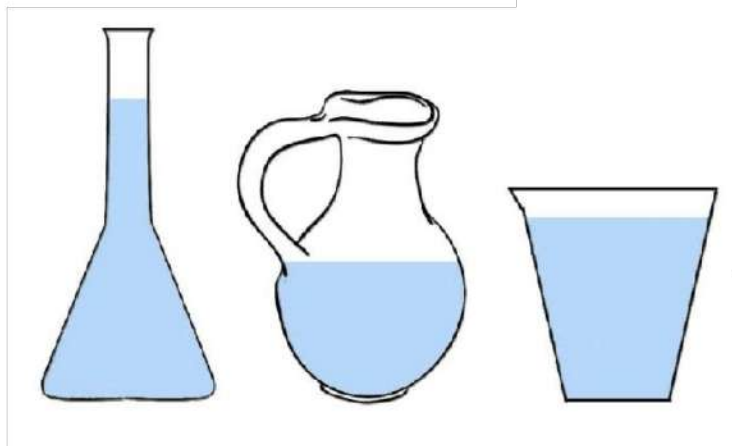
4-vaziyat

HAJM

5-vaziyat

1 litr suv turli idishlarga quyilgan.

6-vaziyat

7-vaziyat

8-vaziyat

HAYOTIMIZDA HARFIY IFODALAR

9-vaziyat

$4x+7x$ ifodani hayotiy vaziyatlarga bog'lang.

1-shart

Masofa (tezlik, vaqt) bilan bog'liq bo'lsin.

2-shart

Bozordagi xarid bilan bog'liq bo'lsin.

3-shart

Sayohat bilan bog'liq bo'lsin.

4-shart

Maktab hayoti bilan bog'liq bo'lsin.

10-vaziyat

$13x+2y=8y-3x$ ifodani hayotiy vaziyatlarga bog'lang.

1-shart

Ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lsin.

2-shart

Do'stlaringiz bilan munosabatlaringizga bog'liq bo'lsin.

3-shart

Kommunal to'lovlar bilan bog'liq bo'lsin.

4-shart

Maktab hayoti bilan bog'liq bo'lsin.

11-vaziyat

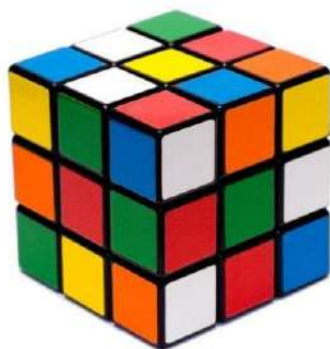
O'zingiz bitta ifoda tuzib, uni hayotiy vaziyatlar bilan bog'lang.

ULUSHLAR

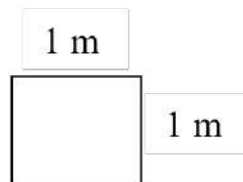
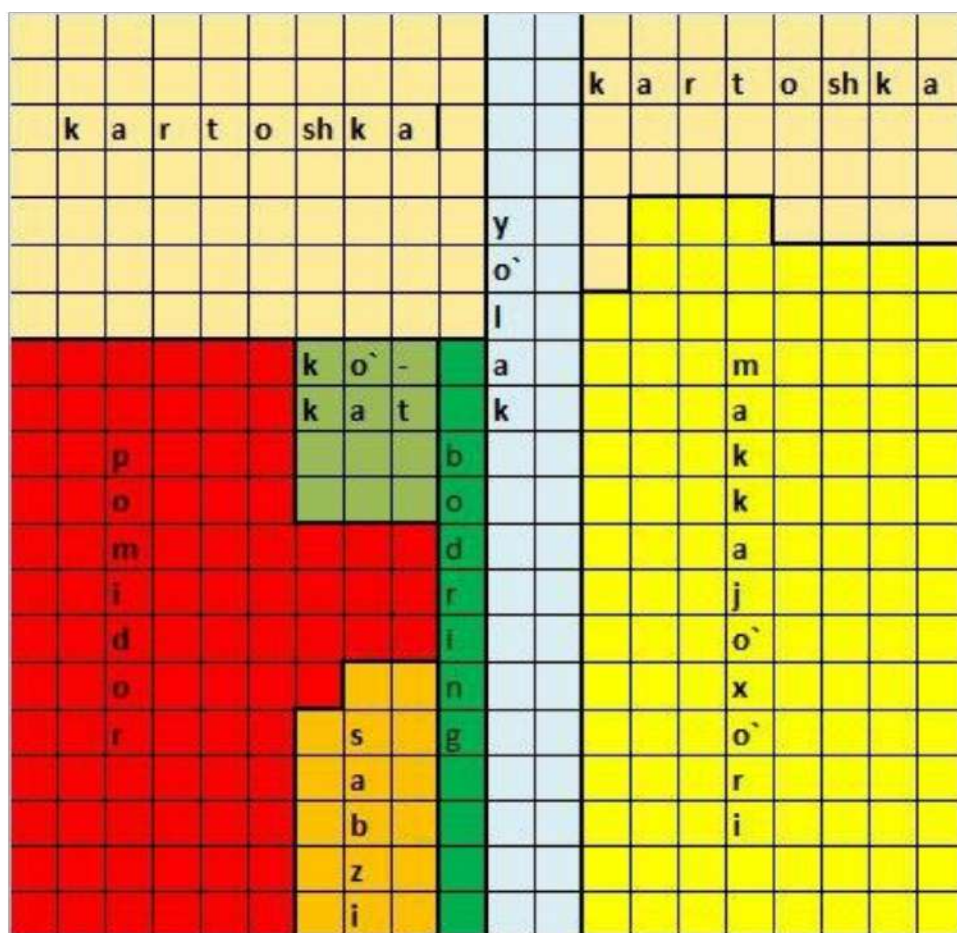
12-vaziyat

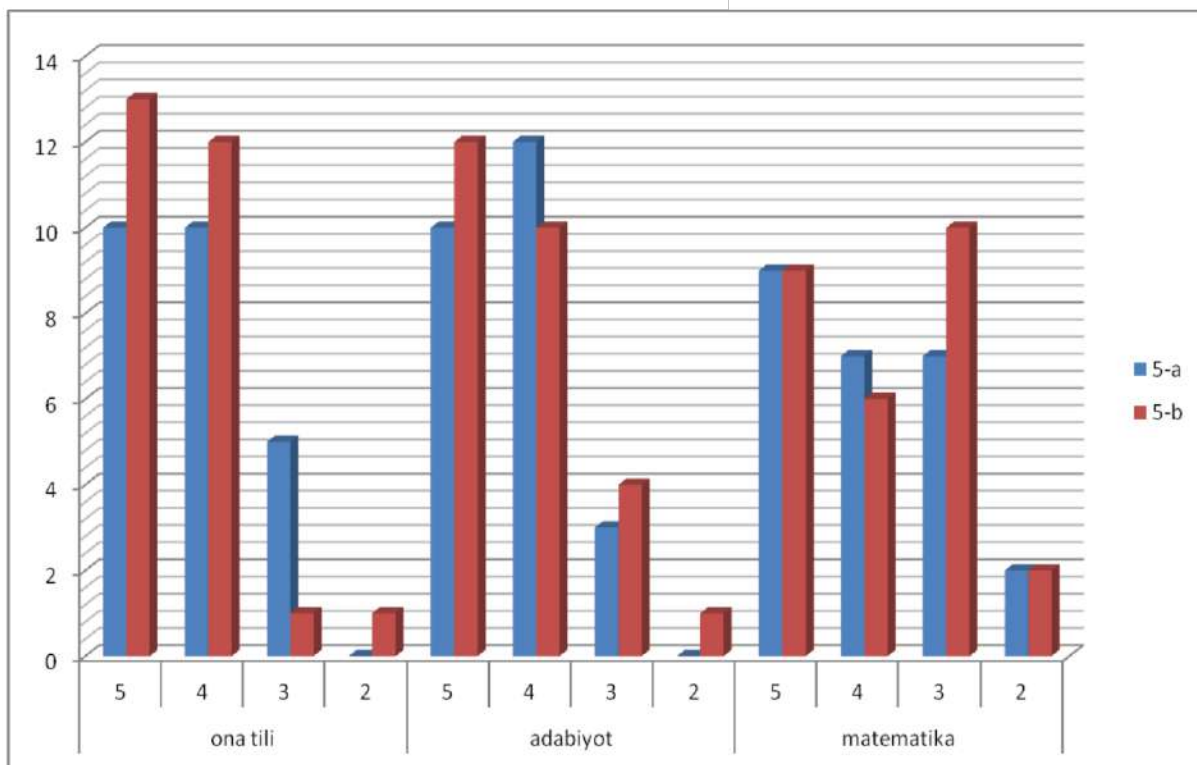
13-vaziyat

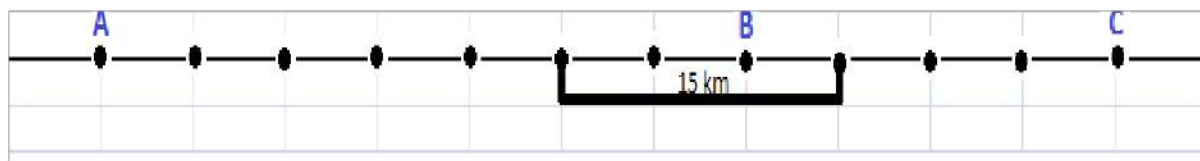
14-vaziyat

15-vaziyat

16-vaziyat

A - "Istiqlol" mahallasi

B - "Obod" mahallasi

C - "Taraqqiyot" mahallasi

HARIDLAR

17-vaziyat

Mehmonxona, 8 rulon oboy, yelim 20000 so'm, 1 rulon oboy 56000 so'm.

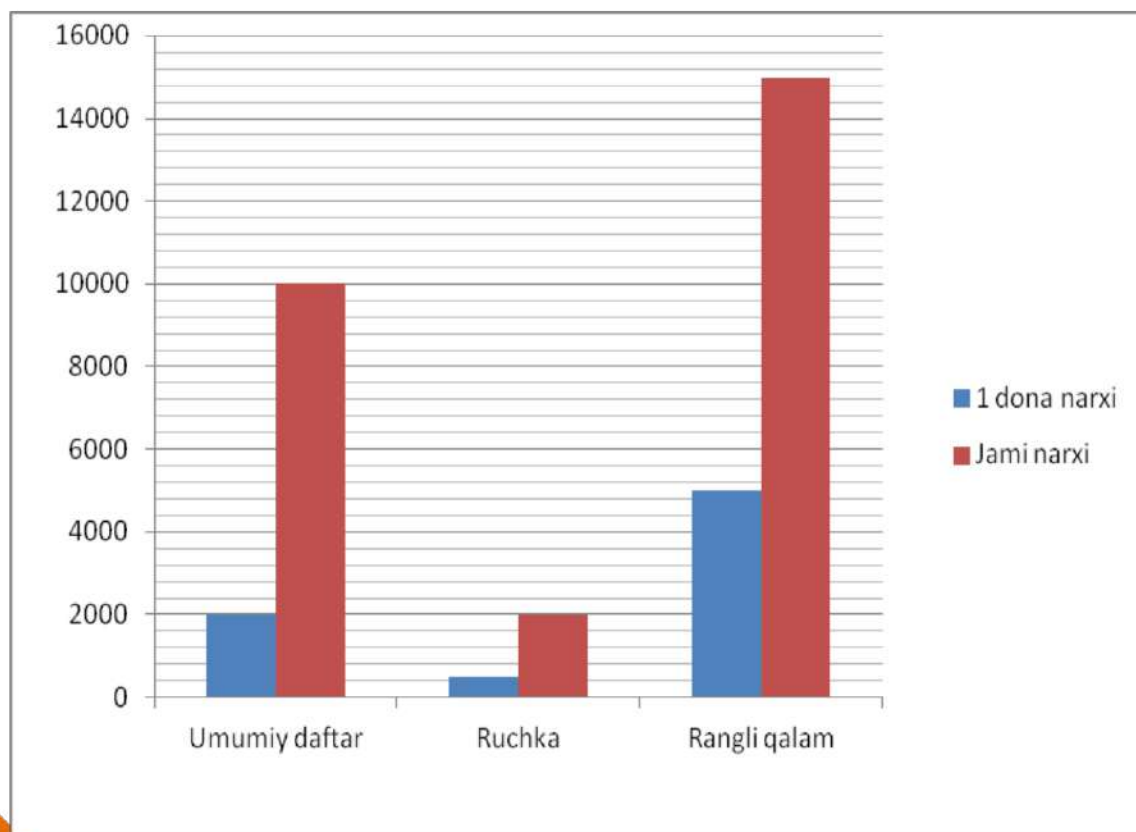
18-vaziyat

19-vaziyat

20-vaziyat

O'LCHOV

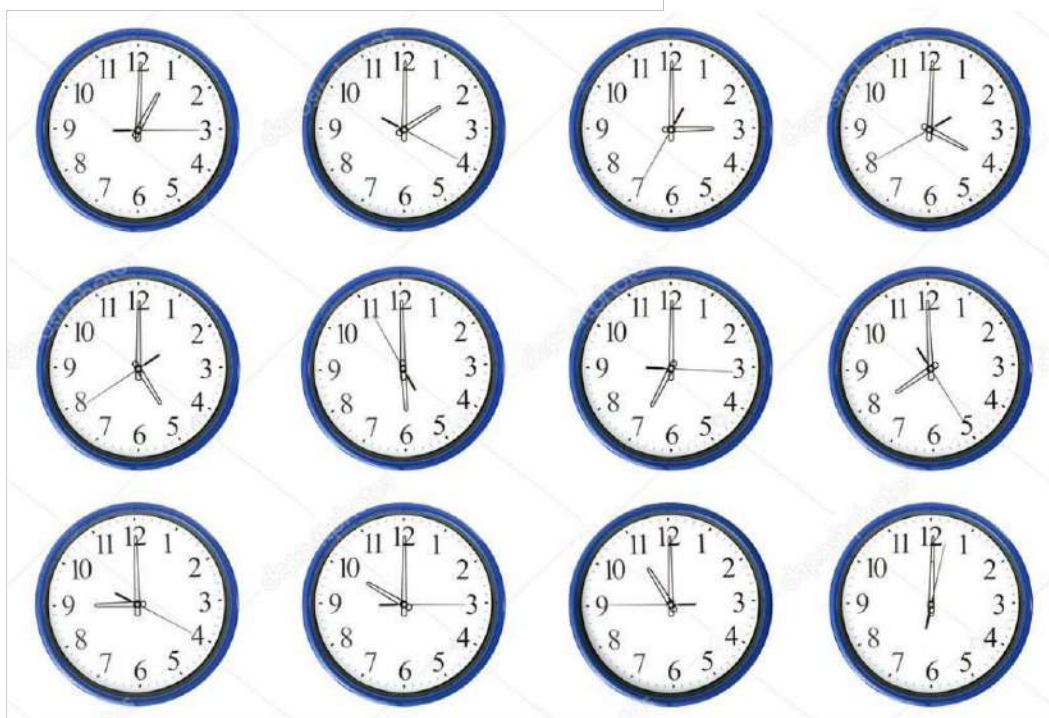
21-vaziyat

22-vaziyat

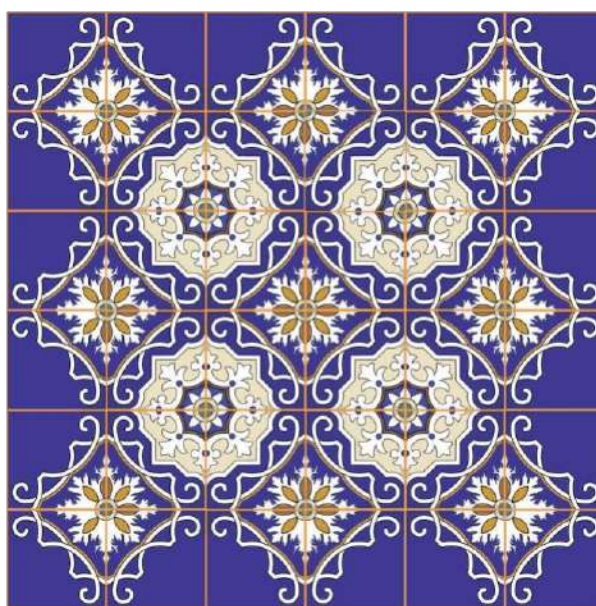

23-vaziyat

24-vaziyat

O'lchami
30x30 kv cm

25-vaziyat

OSHXONADA TAROZI BO'LMAGANDA

	1 ta ko'p tomonlama stakan 250 gr. ni tashkil qiladi		un 160 gr
	tuz 320 gr	guruch 230 gr	
	shakar 200 gr	SUV 250 gr	

1 choy qoshiq	shakar 8 gr	tuz 10 gr	un 10 gr	guruch 8 gr	SUV 5 gr
					

1 osh qoshiq	shakar 25 gr	tuz 30 gr	un 30 gr	guruch 18 gr	SUV 18 gr
					

JAVOBLAR

I BOB.

Obodonlashtirish (1) 47, (2) 4501; **Kubiklar** (1) 1800g, (2) Ololadi; **Ko'p qavatli uylar** (1) Agar xonadonlar raqamlanishi chap tomondan boshlansa 37-xonadon, xonadonlar raqamlanishi o'ng tomondan boshlansa 40-xonadon, (2) 1200; **Qurilish mollari do'koni** (1) 4-ha; **Kartoshka dalasi** (1) 635-715 kg, (2) 23064 tup; **Gilamdagi naqsh** (1) Oxirgi qator 9 ta bo'ladi; **Xarid** (1) Abror va Asrorga "E", Asilbekka "D" poyafzallar to'g'ri keladi. Umumiy xarid narxi 280000 so'm, (2) 2 kg; **Sayohat** (1) d; **Tog' archasi** (1) 33-50 yil oralig'i; **Uzumzor bog'i** (1) 64521 ta, (2) 2129193000 so'm; **Mayatnikli soat** (1) C, (2) 3600 marta; **Tillarni o'rganish kursi** (1) dushanba, (2) 4 marta, (3) Ingliz tili kursi arzon, chunki fevral oyida 12 ta darsga 150000 so'm to'langan; **Hamshira xizmati** (1) soat 9:30, (2) 21 ta; **Iftorlik vaqti** (1) Andijon 18:53,

Namangan 18:55, Samarqand 19:12, Buxoro 19:23,
Xorazm 19:38, Farg'ona 19:56.

II BOB

Tadqiqot (1) 214200 litr, (2) Jami 200 g lik, 500-750 kkal ga teng bo'lgan makkajo'xorilar tanlashlar soni ko'pi bilan 3 ta: qovurilgan va konservalangan, qovurilgan va popcorn, qovurilgan va qaynatilgan; **Bir kunlik yo'l harakati** (1) 420 m, (2) 6 daqiqada, (3) Obid 5 daqiqa, Anvar 10 daqiqa, (4) Obid 1 soat, Anvar 2 soat vaqt sarflaydi; **Yuk mashinalari** (1) 1-ha, 2-ha, 3-yo'q, 4-yo'q; **Masofa** (1) 1- 891 km, 2- 767 km, 3- 3 soat, 4- 954 km, 5- 80 km/h, 6- Andijon – Nukus, Farg'ona – Nukus; **Harakat** (1) Anvar – 15 soat, Botir - 10 soat, (2) yo'q, (3) ha, (4) 63 km/h; Buxoro – Jizzax – Guliston (1) Buxoro - Jizzax 400 km, Jizzax - Guliston 120 km, Guliston - Buxoro 520 km, (2) Buxoro – Jizzax 80 km/h bilan 5 soat, Jizzax – Guliston 2 soatda 60 km/h, Buxoro – Jizzax, Buxoro – Guliston 4 soatda 130 km/h; **O'tloqdagi buzoqcha** (1) 1- doira, 2- to'g'ri to'rtburchakning

qarama - qarshi tomonlari yarim doira bilan to'ldirilgan shakl, (2) 6 marta, *chizmasi 1- ilovada*;
Texnika do'konidagi xarid (1) 1310000 so'm;
Tangalar (1) 12000 so'm, (2) 36 ta; **So'rilar**
 (1) 49 ta, *chizmasi 2- ilovada*, (2) Joylashtirilishiga ko'ra 68 m^2 yoki 75 m^2 ; **Arab xurmosi** (1) 2 kun, (2) 3 kun; **O'yinchoqlar ortilgan vagon** (1) 700 kg, (2) 10800 kg dan.

III BOB

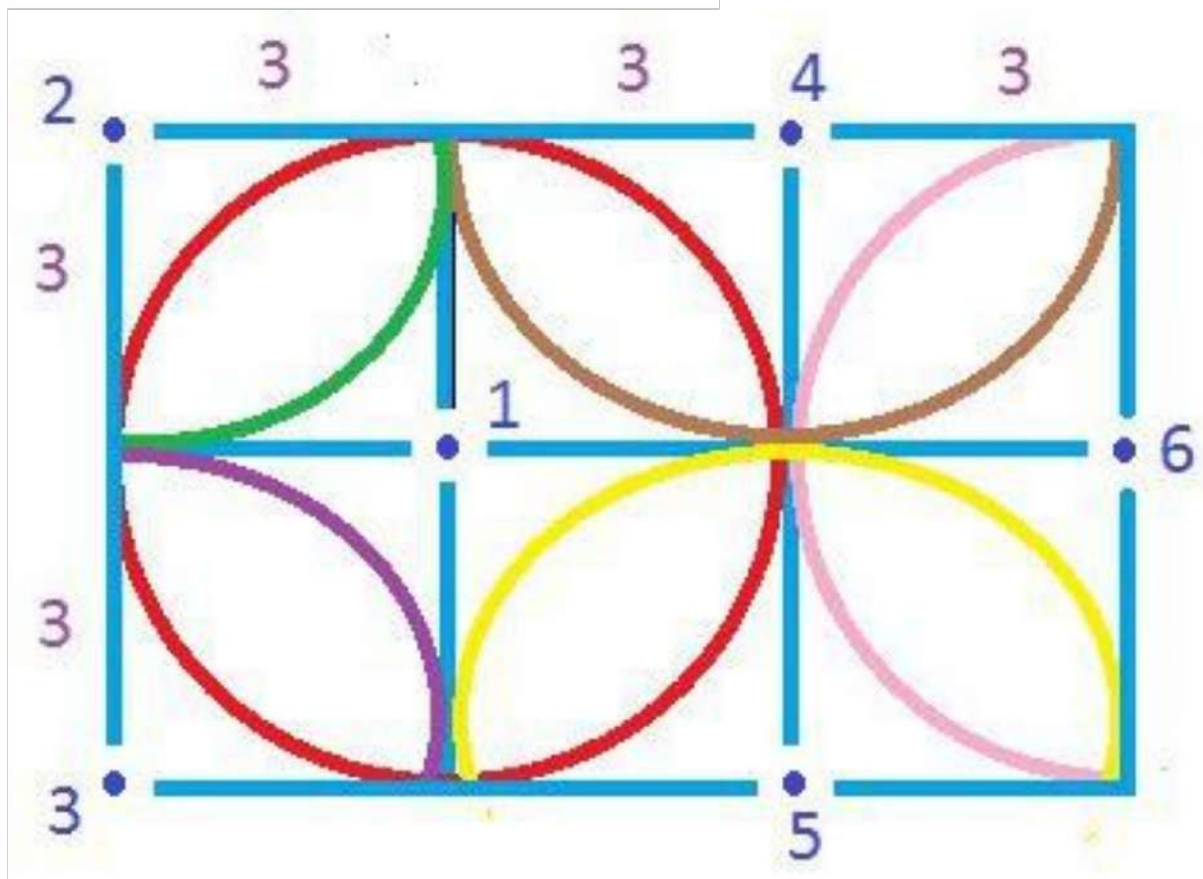
Dunyo tomonlari (1) Janub, (2) 1 ta chap yoki 3 ta o'ng; **Tuxumlar** (1) B,C,E; **Maydon** (1) $29/100$ (2) A, (3) 4 ta; **Katta kub va kichik kubiklar** (1) A, (2) 10 ta, (3) 50 ta; **Simdan kub yasash** (1) Ha, qirrasini 5 cm li kub, (2) yasay olmaydi, (3) 8 cm; **Kitob mutolaasi** (2) Mehribon, (3) 85 bet; **Hayvonot bog'i** (1) Ayiq, (2) 15 yil, (3) 5 marta; **Akvarium** (1) 50 litr, (2) 250-350 g; **Baholar diagrammasi** (1) ona tili - 5 "B", matematika -5 "A" va 5 "B", ingliz tili - 5 "A", geografiya-5"B", biologiya-5"B", (2) diagrammadan foydalaning, (3) geografiya - 5 "V",

(4) 25; **O'zbekiston hududlarida yog'ingarchilik va bug'lanish** (1) Amudaryo etagi, (2) Amudaryo etagi, (3) Sirdaryo – Piskom; **Suv zahirasi** (1) C, (2) 29120-29680 so'm; **Dunyo aholisi soni** (2) 1990-2010 yillar; **Kitoblar xaridi** (1) 8 tadan, (2) 256 nafar, (3) 240000 so'm; **Kubiklarni joylashtirish** (1) 72 ta, (2) 12960 ta; **Ruhshona yasagan quti** (1) 2064 cm², (2) sariq, yashil, (3) 2 martada.

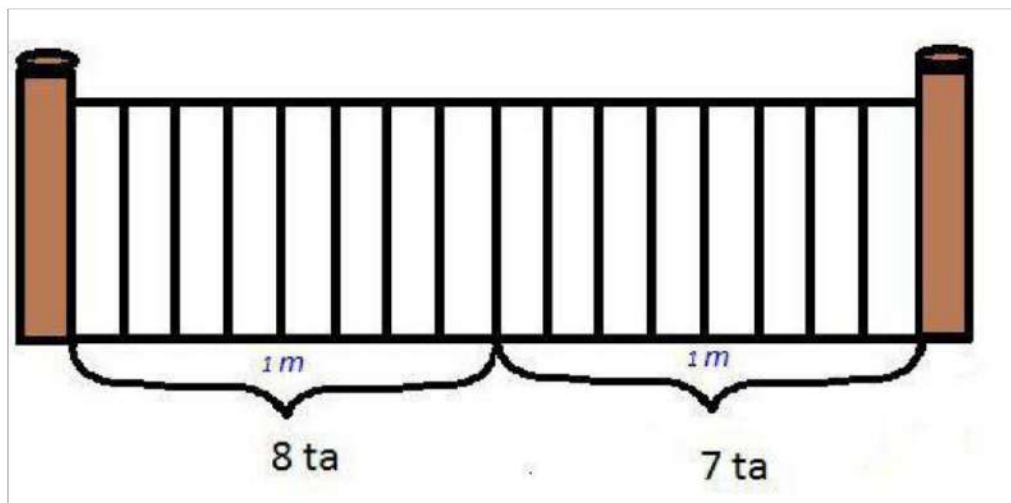
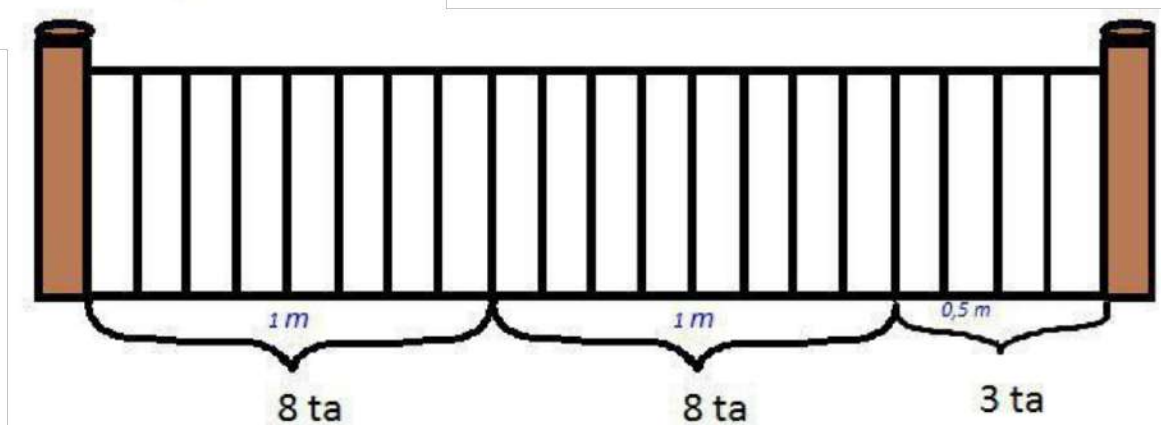
IV BOB

Akvarium (1) 2-akvariumga; **Kombinatsiyalar** (1) C, (2) 4815, (3) C, (4) yo'q; **Samarqandga bir kunlik sayohat** (1) 10:00, (2) 45 daqiqa, (3) 1,5 soat; **Zilolaning bir kuni** (1) 8:00-12:05 soat oralig'ida, (2) 40 daqiqa, (3) 1 soat, (4) 5 daqiqa kech qoladi; **Shaxmat** (1) Yarmi, (2) Chorak; **Yuza** (1) Barchasi teng, (2) D; **O'zbekiston aholisining demografik holati** (2) 1970 yil; **Migratsiya** (1) 1985-1990 yillar, (2) 187181980 nafar; **Orol dengizi** (1) 19%.

O'tloqdagi buzoqcha (1-ilova)

So'rilar (2-ilova)

Mulohaza	Har doim to'g'ri	Ba'zan to'g'ri	To'g'ri emas
5-sinfdagi o'g'il bolalar o'rtacha bo'yi qizbolalar o'rtacha bo'yidan baland			+
Sonlar yig'indisi ularning ko'paytmasidan katta bo'lmaydi		+	
To'g'ri parallelepiped shaklidagi xonaning hajmi tomonlari yuzalarining yig'indisidan oshmaydi		+	
Qo'shni burchaklar to'g'ri burchaklar		+	
To'g'ri kasrlar yig'indisi to'g'ri kasrdir		+	
Ikki sondan koordinata to'g'ri chizig'ida o'ngda joylashgani katta	+		
Birni yarimga bo'lsak, kasr son chiqadi			+
Qish faslida kechalari harorat 0 gradusdan past		+	
Xurshid Toshkentdan to Samarqandga samolyot bilan 1 soat 20 daqiqada	+		

uchib keldi. U qaytishda 80 daqiqada qaytdi.			
Natural sonlar qatori 0 dan boshlanadi.			+
Oddiy kasrlar natural songa teng.		+	
O'nli kasrlar ustida bajariladigan amallar natijasi yana o'nli kasr bo'ladi.		+	
O'nli kasrni 0,1 ga ko'paytirish, shu o'nli kasrni 10 ga bo'lish yetarli.	+		

TAQQOSLASHGA DOIR MASALALAR

1. Behi, 2. Ruchka qimmat, qalam arzon, 3. Eng ko'p mato erkakalar kostyumi, eng kam mato mayka, 4. Sabzi, 5. 5-"B", 6. Avtobus, 7. Nozim, Sarvar, Gilxayo, 8. Bunyod, 9. Malla, 10. To'rtinchi, 11. Cheburashka, 12. Yulduzda, 13. 29 ta, 14. Azima, Adiba, Asila, 15. 9 ta, 16. 3 ta, 17. 50000 so'mlik, 18. 3 ta bola, 4 ta olma, 19. Birinchisi ko'k, oxirgisi sariq, 20. Teshikchalar soni.

**DARSLIKNI YARATISHDA FOYDALANILGAN
VA TA'LIM JARAYONIDA FOYDALANISH UCHUN
TAVSIYA ETILAYOTGAN ADABIYOTLAR VA
ELEKTRON RESURSLAR RO'YXATI**

1. B.Q.Haydarov Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5-sinfi uchun darslik (1-2-qism). Toshkent, 2020.
2. A'zamov A., B. Haydarov. Matematika sayyorasi. Toshkent. «O'qituvchi», 1993.
3. M. A. Mirzaaxmedov, A. A. Raximqoriyev, 5- sinfdagi matematika, o'qituvchilar uchun qo'llanma. «O'zbekiston ensiklopediyasi» Toshkent. 2007.
4. M. A. Mirzaaxmedov, A. A. Raximqoriyev, Matematika – 5, masalalar to'plami. Toshkent, 2020.
5. «O'zbekiston ensiklopediyasi», 2007.
6. Кордемский Б. А. Математическая смекалка. Москва. «Наука», 1991.
7. Г.В. Дорофеев и др., Математика 5-класс, Дедактические материалы. Москва, «Просвещение», 2010.
8. Г. В. Дорофеев и др. Математика 5-класс, Учебник. «Просвещение», 2010.
9. Н. Я. Виленкин и др. Математика 5-класс, учебник. Москва, «Мнемозина», 2008.
10. Э.Р.Нурк, А.Э.Тельгмаа, Математика – 5, учебник. Москва, «Просвещение», 1992.
11. Orhan Bilen. Matematik - 5 ders kitabi (TUNA). Ankara. 2019.

12. H.Ciritci, I.Gonen, D.Ozarlan. Matematik ders kitabi-5 (MEB). Ankara. 2019.

13. А.М.Быковских, Г.Я.Куклина. Занимательные математические задачи Дополнительные занятия для учащихся 5 классов. Учебное пособие.2-е изд. Новосибирск, 2010.

14. Г. В. Дорофеев, Л. Г. Петерсон, Математика – 5, учебник. Москва, «Ювента», 2010.

15. Roy Edwards, Mary Edwards, Alan Ward, «Cambridge mathematics» Module 5, 1-6 Books,Cambridge University press» 1998.

16. <http://www.edu.uz> - Xalq ta'limi vazirligining axborot ta'lim sayti (o'zbek,rus va ingliz tillarida).

17. <http://www.uzedu.uz> - Xalq ta'limi vazirligining axborot ta'lim portali (o'zbek, rus va ingliz tillarida).

18. <http://www.eduportal.uz> - Multimedia markazi axborot ta'lim portali (o'zbek, rus va ingliz tillarida).

19. <http://www.pedagog.uz> - malaka oshirish muassalari sayti (o'zbek va rus tillarida).

20. <http://www.matematika.uz> - Masofadan turib o'qitish sayti (uzbek tilida).

21. <http://www.cde.sakha.ru> - Masofadan turib o'qitish sayti (rus tilida).

22. <http://www.iro.sakha.ru> - Ta'limni rivojlantirish instituti sayti (rus tilida).

23. <http://www.school.edu.ru> - Umumta'lim portali (rus tilida).

24. <http://www.allbest.ru> - Internet resurslari electron kutubxonasi (rus tilida).
25. <http://www.mathtype.narod.ru/> - Online-darsliklar (rus tilida).
26. <http://matematika.agava.ru/> - Matematikadan 2000 dan ortiq masalalar (rus tilida).
27. <http://mathc.chat.ru/> - Matematik kaleydoskop (rus tilida).
28. <http://mathmag.spbu.ru/> - Internetdagi matematika jurnali (rus tilida).
29. <http://www.matematik1.narod.ru/> - Matematikadan masalalar (rus tilida).
30. <http://www.problems.ru/> Matematikadan masalalar izlash tizimi (rus tilida).
31. <http://www.mccme.ru/free-books/> - Matematikadan masalalar to'plami, ma'ruzalar, kitoblar (rus tilida).

MUNDARIJA

KIRISH.....	3
-------------	---

I. BOB

Obodonlashtirish.....	4
Kubiklar	5
Ko'p qavatli uylar	7
Qurilish mollari do'kon.....	8
Kartoshka dalasi	9
Gilamdagi naqsh.....	11
Xarid	12
Sayohat.....	14
Tog' archasi	15
Uzumzor bog'i.....	16
Mayatnikli soat	18
Tillarni o'rganish kursi	19
Hamshira xizmati	21
Iftorlik vaqti	22

II. BOB

Tadqiqot	24
Bir kunlik yo'l harakati.....	26
Yuk mashinalari.....	28
Masofa	30
Harakat	32
Buxoro, Jizzax, Guliston	34
O'tloqdagi buzoq	35
Texnika do'konidagi xarid	38
Tangalar	39
So'rilar	40
Arab xurmosi	42
O'yinchoqlar ortilgan vagon	44

III. BOB

Dunyo tomonlari.....	46
Tuxumlar	47
Maydon	48
Katta kub va kichik kubiklar	50
Simdan kub yasash	51
Kitob mutolaasi	53
Hayvonot bog‘I.....	59
Aholi soni.....	62
Savatdagi olmalar.....	63
Akvarium.....	63
Baholar diagasi	65
O‘zbekiston hududlarida yo‘g‘ingarchilik va bug‘lanish ..	69
Suv zahirasi	71
Dunyo aholisi soni.....	73
Kitoblar xaridi.....	74
Kubiklarni joylashtirish.....	76
Ruhshona yasagan quti.....	77

IV. BOB

Akvarium	80
Kombinatsiyalar	81
Samarqandga bir kunlik sayohat.....	84
Zilolaning bir kuni	86
Voleybol	88
Shaxmat	89
Yuza	90
O'zbekiston aholisining demografik holati.....	93
Migratsiya.....	95
Orol dengizi.....	98
Mulohaza yuritaylik.....	100
Taqqoslashlarga doir masalalar	103

V. BOB

Harakat.....	106
Hajm.....	107
Hayotimizda harfiy ifodalar	109
Ulushlar.....	110
Haridlar.....	113
O'lchov	115

JAVOBLAR.....118

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXAT.....125

A.KUDRATOVA, H.FUZAILOVA, D.SAIDOVA, M.TUGULOVA

MATEMATIKA ATROFIMIZDA

**Umumiy o'rtta maktablarning
5-sinfi uchun topshiriqlar to'plami**

